

MAGYAR POSTA

MEGJELENIK ÉVENKINT TIZSZER
ELŐFIZETÉSI ÁR ÉVI 8 PENGŐ
MŰSZAKI MELLÉKLETTEL 12 PENGŐ

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
I. KER., KRISZTINA-KÖRUT 12. SZÁM
BUDAI POSTAPALOTA VI. EM. 607.

TELEFON: AUT. 50—5—97. — MŰSZAKI ÜGYEKBEN 88—2—82.

SZERKESZTI ÉS KIADJA A M. KIR. POSTAVEZÉRICAZGATÓSÁG MEGBIZASÁBÓL
A M. KIR. POSTA JOGASZ- ÉS MERNÖK TISZTVISELŐI ORSZAGOS EGYESULETENEK
SZERKESZTŐ-BIZOTTSAGA.

FŐSZERKESZTŐ: Dr. FORSTER KÁROLY M. KIR. POSTAIGAZGATO

FELELŐS SZERKESZTŐ:

Dr. NAGY SÁNDOR
M. KIR. POSTAIGAZGATÓ.

TARSSZERKESZTŐ:

PETAINEK JÓZSEF
M. KIR. POSTAFOMERNÖK.

Távbeszélő központok tervezése.

Irta: LÉDECZY SÁNDOR m. kir. posta műszaki igazgató.

Rédaction des projets de bureaux centraux téléphoniques.

Par Alexandre Lédeczy, directeur technique des postes roy. hongr.

L'auteur fait connaître la manière d'exposer le développement des réseaux téléphoniques et de rédiger sur cette base le projet de l'installation intérieure des centraux téléphoniques.

A távbeszélő hálózatban, eltérőleg az erősáramú hálózatoktól, amelyekben minden fogyasztó párhuzamosan kapcsolódik a hálózat egy meghatározott részére közös tápláló vezetékéhez, minden előfizető saját egyéni huzalaival külön-külön van a központhoz kapcsolva, mert egyszerű párhuzamos kapcsolás esetén sem önállóan hívni, sem jelentkezni nem tudna, ezenfelül pedig áthallás is volna közöttük.

Azzal azonban, hogy minden előfizetőnek egyenként kell 2—2 huzalat adni, a huzaloknak oly nagy sokasága adódik össze, amelyet rendszerint már a háztetőkön alkalmazott tetőtartókon sem volnánk képesek nagy városokban elhelyezni. A huzalak vezetésére tehát különleges, sok érpárral rendelkező kábeleket használunk amelyeket egyrészt, hogy hiba esetén könnyen ki is lehessen cserélni másrészt, hogy a bővítést főlölesleges költségek nélkül el lehessen végezni, a földbe elhelyezett tömbesatornába vagy csővezetékekbe szokás elhelyezni.

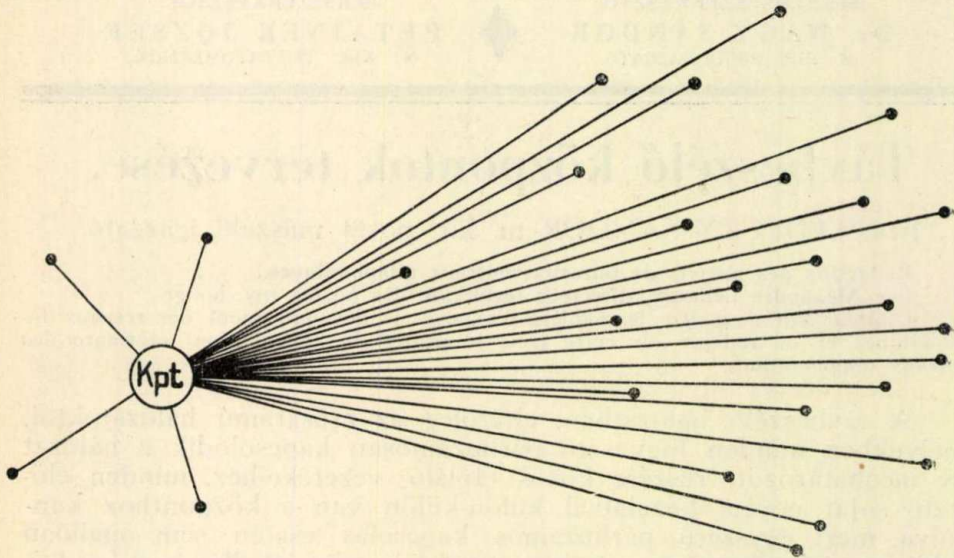
A földalatti létesítmények azonban meglehetősen nagy befektetéseket igényelnek úgy, hogy a távbeszélő teljes beruházásának kb. 50 százalékát teszik ki. A távbeszélő központ tervezésénél tehát fontos, hogy a földalatti és földfeletti külső hálózati költségek ne haladják túl az összes beruházási költségek 50 százalékát.

Előfordulhat ugyanis az az eset, hogy a bekapcsolandó előfizetők nagy része távol lakik attól a központtól, amelybe be akarjuk kapcsolni. Ezt az 1. ábrán szemléltetem.

Könnyen beláthatjuk tehát, hogy nagyszámú ily távollakó előfizető esetén az összekötő vezetékek megépítése akkora költséget okozna, hogy annak árából akár egy újabb központot is fel tudnánk építeni. Igen fontos tehát a tervezésnél annak a kérdésnek megállapítása, hogy hány központot építsünk, továbbá hogy hol legyenek azok felszerelve.

Több központnak helyes helymegválasztása esetén ugyanis elérhetjük azt, hogy minden előfizető a legrövidebb huzallal legyen saját központjába bekapcsolva. Az egyes központokat egymással csak kevés számú és éppen a forgalom jó lebonyolítására elegendő átkérő vonallal fogjuk összekötni. L. a 2. ábrát.

Nagy kiterjedésű hálózat és nagyszámú előfizető esetén tehát

1. ábra.

tetes költséget takaríthatunk meg a több központ építésével, természetesen azonban csak akkor, ha a központok helye jól van megválasztva.

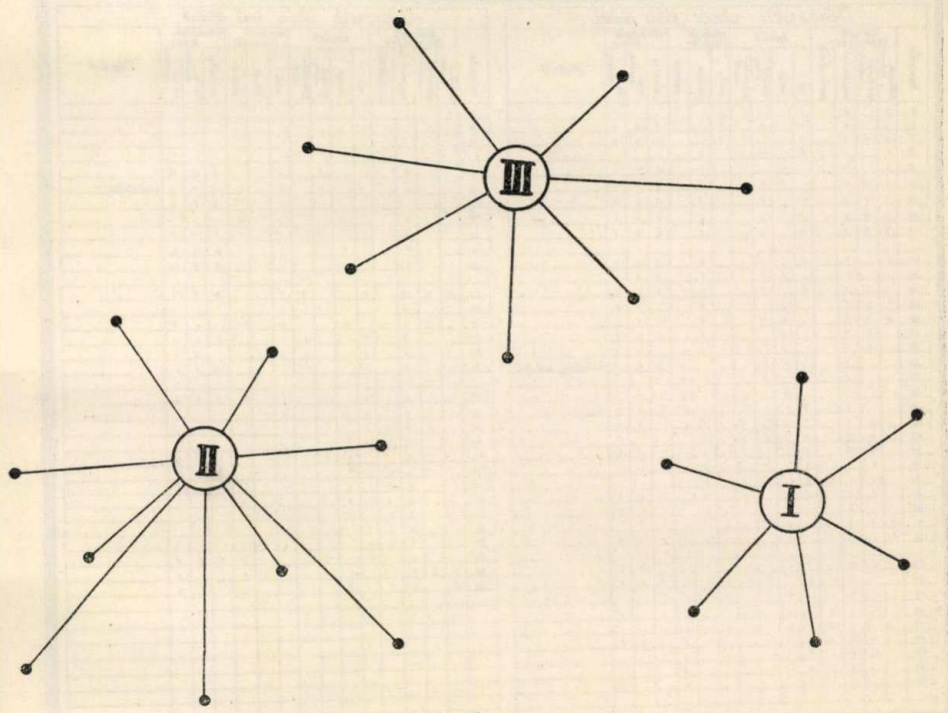
A központ, illetőleg központok helyének megválasztása attól függ, hogy az előfizetők a központok körül hogy helyezkednek el. Elsősorban tehát azt kell megvizsgálni, hogy az előfizetők általában véve, hogy vannak a tervezés alatt álló város területén elhelyezkedve.

Helyszíni szemlét kell végezni és minden olyan utcát és házat szemügyre kell venni, amelyben valószínűség merül fel arra, hogy ott előfizető jelentkezhetik. Általános gyakorlat szerint azok a nyílt üzlethelyiségek, amelyeknek 1—2 kirakati ablak van, már felvehetők a valószínűleg jelentkező előfizetők közé. Bankok, nagykereskedők és iparvállalatok alaptőkéjük arányában több állomással is számíthatók. Magánlakások általában a tarifa és a házbér arányában csatlakoznak. Az olyan lakások, amelyeknek bére elég nagy, már szintén számí-

tásba vehetők. Általában véve a távbeszélőért fizetendő évi díj kb. 4—8%-át teheti ki a lakbérnek.

A helyszínelés alatt egyenként kell szemügyre venni a házakat és minden háznál külön kell feljegyezni, hogy hány előfizetőre számítható üzlet, irodahelyiség, lakás stb. van benne. A felvett adatokat áttekinthetőség végett célszerű egy, a 3. ábrában bemutatott nyomtatványon feljegyezni.

A tervezést rendszerint 5—10 és 20 évi prognostikonnal szokás számítani azért, mert a földalatti építmények és járda helyreállítási munkálatok nagy költséget okoznak és mivel úgy vannak szerkesztve,

2. ábra.

hogy a kábelek szaporíthatók bennük, magát a nyílásokat olyan nagy számban kell tervezni, hogy az a legközelebbi 20 év tartamán belül még ne szoruljon bővítésre. A helyszíni felvétel alkalmával az összes rendelkezésre álló helyiségeket tehát úgy vesszük számításba, hogy azok egy része 5 éven, más része 10 éven, a hátralék pedig 20 éven belül fog jelentkezni előfizetőnek.

A helyszínelési felvétel során különös érdeklődéssel kell lenni az egyes városrészek különleges fejlődéséhez vetett városfejlesztési politika, továbbá az éppen folyamatban levő vagy közismerten a közeljövőre tervezett építkezésekre is, mert a fejlődési tanulmányok hibáit rendszerint a helyszínelések alkalmával kellően figyelembe nem vett városrendezési, vagy fejlesztési program, vagy építési kilátások megvizsgálásának elmulasztása okozzák. A helyszínelőnek tehát úgy

a városi tanácsnál, mint a helybeli kereskedelmi és iparkamaránál, továbbá a környéken lakó egyes kereskedőknél kell érdeklődni az építkezési helyzet és a környék gazdasági karaktere iránt.

Ugyancsak az ő kötelessége a járdák, utak kövezeteinek feljegyzése és azok pillanatnyi állapotának megfigyelése is, mert a tömbcsatorna fektetések alkalmával nagy költségek takaríthatók meg ott, ahol történetesen egy már amúgy is javításra szoruló aszfaltburkolat vagy egy újonnan lefektetett burkolat felbontásáról van szó.

A környezet helyes felismerése és az adott körülmények kellő

- Flossuth utca jobb oldal -										- Flossuth utca bal oldal												
Házszám	Környék karaktere			Épület	Közlekedési feltétel	Állományok száma	Közlekedési mód	Közlekedési mód	Közlekedési mód	Közlekedési mód	Házszám	Környék karaktere			Épület	Közlekedési feltétel	Állományok száma	Közlekedési mód	Közlekedési mód	Közlekedési mód	Helyzet	
	Állományok száma	Közlekedési mód	Közlekedési mód									Állományok száma	Közlekedési mód	Közlekedési mód								
1																						
2																						
3																						
4																						
5																						
6																						
7																						
8																						
9																						
10																						
11																						
12																						
13																						
14																						
15																						
16																						
17																						
18																						
19																						
20																						
21																						
22																						
23																						
24																						
25																						
26																						
27																						
28																						
29																						
30																						
31																						
32																						
33																						
34																						
35																						
36																						
37																						
38																						
39																						
40																						
41																						
42																						
43																						
44																						
45																						
46																						
47																						
48																						
49																						
50																						
51																						
52																						
53																						
54																						
55																						
56																						
57																						
58																						
59																						
60																						
61																						
62																						
63																						
64																						
65																						
66																						
67																						
68																						
69																						
70																						
71																						
72																						
73																						
74																						
75																						

3. ábra.

mérlegelése adják meg a 20 éves jóslatnak azokat az objektív alapjait, amelyek gyakorlati tapasztalat szerint elegendő támpontot nyújtanak a tervezés végrehajtására. A felvétel gyakorlatilag rendszerint ugyanis *kevesebb* számú állomást szokott eredményezni, mint amennyi valóságban ténylegesen jelentkezni szokott. Amennyiben tehát a fejlődést nem a ténylegesen lefektetett kábelekkel kívánjuk biztosítani, hanem a kábelek behúzása számára tömbcsatornákat vagy csöveket kívánunk építeni, a felvett adatokat célszerű még 20–30%-al meg is emelni.

A felvett adatokat azután a házakba beírt előfizetői létszámok szerint az úgynevezett „fejlődési térkép“-re rajzoljuk fel. A helyesen

vezetett helyszínelés alapján készített térkép tehát a 20 éves jövő periódusában megszerezni remélt összes előfizetők létszámát fogja ábrázolni. L. a 4. ábrát.

Előfordulhat azonban a felvétel alatt, hogy a remélt szaporodást a kellenél erősebb vagy gyengébb mértékben értékeljük. A felvett

4. ábra. „Fejlődési Térkép“ Debrecen sz. kir. város területéről.

adatok összeségét tehát ellenőrizni kell. Az ellenőrzésre legalkalmasabb módszer az, ha a tervezés alatt álló város 100 lakosára elérni remélt előfizetői létszámot más, hasonló nagyságú, de fejlettebb távbeszélő hálózattal rendelkező város távbeszélő sűrűségével hasonlítjuk össze és így javítjuk ki az esetleges tévedést. A magyarországi nagyobb városok 100 lakosára eső távbeszélő állomások számát az

5-ik, az amerikai és európai nagy városok hasonló statisztikáját pedig a 6-ik ábrában mutatjuk be.

A központok számának megválasztása főként a várható összes előfizetői létszámtól függ. Gyakorlati tapasztalatok szerint egy-egy központba célszerűen 10.000 előfizető kapcsolható be. Kézi kezelésű központok esetén ugyanis ennél nagyobb létszámú központok kapcsoló mezeje már erősen terhes a kapcsoló személyzetre, minélfogva

KIMUTATÁS

MAGYAR VÁROSOK TÁVBESZÉLŐ KÖZPONTJAINAK SŐRŰSÉGI ÉS FORGALMI VISZONYAIRÓL. →

RANGSÁM	VÁROS NEVE	KÖZPONT	LAKOSSÁG SZÁMA	TÁVBESZÉLŐ KÉSZÜLÉKEK SZÁMA	100 LAKOSSÁRA ESŐ KÉSZÜLÉK SZÁMA	EGY ELŐFIZETŐRE ESŐ NAPI BESZÉLGETÉS		JEGYZET.
						HELYI	INTER	
1	BUDAPEST	AUT.	1.005.000	73.768	734	626	0075	
2	DEBRECEN	"	108.806	2.027	186	317	019	
3	PÉCS	"	47.190	1.923	407	256	015	
4	SZEGED	"	124.948	2.347	187	266	017	
5	BAJA	CB	19.371	461	237	181	021	
6	BÉKÉSCSABA	"	44.368	548	123	238	031	
7	EGER	"	28.753	317	110	175	023	
8	GYÖNGYÖS	"	19.715	317	160	214	022	
9	GYŐR	"	50.036	1340	267	250	020	
10	HÓDMEZŐVÁSÁRHELY	"	60.922	386	063	188	019	
11	KAPOSVÁR	"	29.610	728	245	229	022	
12	KECSKEMÉT	"	73.109	516	070	171	017	
13	MAKÓ	"	37.141	230	061	166	030	
14	MISKOLC	"	56.982	1539	270	263	018	
15	NAGYKANIZSA	"	30.037	507	168	190	020	
16	NYIREGYHÁZA	"	43.340	679	156	233	032	
17	SOPRON	"	35.248	876	248	276	020	
18	SZOLNOK	"	32.539	467	143	223	030	
19	SZOMBATHELY	"	34.699	859	247	212	029	
20	VESZPRÉM	"	15.586	217	139	146	030	
21	ZALAEGERSZEG	"	13.239	300	286	153	020	

5. ábra.

a nyújtott szolgálat jóságát rontja. Automata központok esetében a nagyság rendszerint a központokban felszerelni szándékozott szám-csoportok elhelyezésétől függ. Olyan esetben pld., ahol egy aránylag kis területen olyan nagy előfizetői létszám adódik ki, hogy pld. két, vagy több tízszeres mező is szükséges lehet az előfizetők bekapcsolására, semmi akadálya sincs 20.000-es, esetleg nagyobb központok megalkotásának. Kézi kapcsolású központoknál ilyen esetben egy és ugyanazon épület különböző emeletein 2, vagy több központot szokás

berendezni. Olyan esetben tehát, ha a végleges periódusban várható előfizetői létszám előreláthatólag a 10.000-et nem fogja túlhaladni és maga a város sem olyan széttagolt, hogy érdemes volna akár a területi megosztás, akár a nagy kiterjedés miatt elérhető kábeltakarítás miatt több központot építeni, egy központot kell számításba venni.

A területi széttagoltságot akár a városon áthaladó folyó, akár a város közepén elterülő és ki sem épített hegy vagy nagy park, eset-

KIMUTATÁS

AMERIKAI ÉS EUROPAI NAGY VÁROSOK TÁVBESZÉLŐ SÜRÜSÉGÉRŐL.

FOLYÓ-SZÁM	VÁROS NEVE	LAKOSSÁG SZÁMA	TÁVBESZÉLŐ KÉSZÜLÉKEK SZÁMA	100 LAKOSRA ESŐ TÁVBESZÉLŐ KÉSZÜLÉK	JEGYZET
I. AMERIKA					
1	NEW YORK	7,0 14.9 0 0	1,7 8 6.2 7 0	2 5 5	
2	CHICAGÓ	3,4 2 4.0 0 0	9 8 1.3 2 5	2 8 7	
3	LOS ANGELES	1,3 2 0.0 0 0	4 0 1.8 8 7	3 0 4	
4	SAN FRANCISKÓ	6 5 3.3 0 0	2 6 2.4 7 0	4 0 2	
5	WÁSHINGTON	5 0 8.5 0 0	1 7 2.9 9 8	3 4 0	
II. EUROPA					
6	AMSTERDAM	7 5 2.0 0 0	4 9.6 7 0	6 6	
7	BERLIN	4,3 2 5.0 0 0	5 2 5.6 6 9	1 2 2	
8	BRÜSSEL	9 4 8.0 0 0	9 5.6 3 2	1 0 1	
9	BUKAREST	6 3 0.0 0 0	1 7.1 0 3	2 7	
10	HAMBURG	1,6 0 5.0 0 0	1 7 9.4 3 5	1 1 2	
11	HELSINGFORS	2 5 5.0 0 0	3 3.3 8 4	1 3 1	
12	KOPENHÁGA	7 7 1.0 0 0	1 4 2.3 2 3	1 8 5	
13	LENINGRÁD	2,2 2 8.0 0 0	6 8.2 5 5	3 1	
14	LISZABON	5 9 0.0 0 0	2 1.8 3 7	3 7	
15	LONDON	8,2 1 0.0 0 0	7 1 2.4 9 3	8 7	
16	MADRID	8 1 5.0 0 0	4 2.2 1 8	5 2	
17	MILANÓ	9 2 8.0 0 0	6 8.2 5 3	7 4	
18	OSLÓ	2 5 2.0 0 0	4 7.0 6 4	1 8 7	
19	PÁRIS	2,9 8 0.0 0 0	4 0 0.5 2 8	1 3 4	
20	PRÁGA	8 5 0.0 0 0	4 0.5 7 1	4 8	
21	RÓMA	9 5 0.0 0 0	4 0.3 9 3	4 3	
22	ROTTERDAM	5 9 8.0 0 0	4 1.5 1 0	6 9	
23	STOCKHOLM	4 2 8.0 0 0	1 3 3.4 4 1	3 1 2	
24	WARŚÓ	1,1 1 6.0 0 0	5 6.3 3 2	5 0	
25	WIEN	2,0 2 0.0 0 0	1 5 5.1 2 8	7 7	
26	ZÜRICH	2 5 0.0 0 0	4 2.7 5 0	1 7 1	

6. ábra.

leg mint pld. Newyorkban a város különleges területi alakja, a hosszú, keskeny félsziget okozhatja.

Alapos megfontoltság és sok esetben a tervnek több alakban ténylegesen kiszámított beruházási költségei fogják megadni azt a leggazdaságosabb építési alapot, amelyen a végleges tervezést végre kell hajtani.

A központok számának körülbelőli megállapítása után következik azok pontos helyének megállapítása.

A térképre felrajzolt előfizetői sűrűségek alapján a területet nagyjában úgy osztjuk fel, hogy az egyes választott területekre a végső 20 éves időszakban kb. 10.000 előfizető essék. Olyan esetekben természetesen, ha a várható előfizetők száma a kb. 1 kilométeres sugarú körben a 10.000-et már az első felvétel alkalmával is meghaladja, ott kézi kezelésű központ esetén több, automata központ esetén pedig 10.000-nél nagyobb: 20.000-es, vagy még ennél nagyobb központra is számolhatunk.

A további tervezés során elsősorban az építeni kívánt központ helyét kell megállapítani.

Mint a legegyszerűbbet, e helyen az egy-központ építési esetet kívánom bemutatni.

A központ helyének kikeresése leggyorsabban a súlypont rajzbeli megszerkesztésével hajtható végre. Összeszámoljuk tehát a végső időszakban remélt összes állomások számát és vízszintes irányban úgy osztjuk ketté, hogy a felező vízszintes vonalon felül és alul ugyanolyan mennyiségű távbeszélő előfizető essék.

Ezután függélyes irányban osztjuk két részre az összes létszámot ismét olyképen, hogy a felező függélyes vonaltól jobbra és balra ugyanolyan számú távbeszélő előfizető essék. L. a 7. ábrát.

A két felező egyenes metszési pontja adja meg a keresett súlypontot.

Több-központos városokban a térképen először kihatjuk lehetőleg utcák vagy terek stb. mentén azokat a gazdaságilag is szorosan összefüggő területeket, amelyek határain belül 10.000 előfizetőre számíthatunk. E helyen szigoruan kell ügyelni arra, hogy a gazdaságilag összefüggő területeket szét ne válasszuk egymástól, mert ellenkező esetben a központokat egymással összekötő áramkörök száma fog erősen megduzzadni. Az üzleti forgalom nagy része ugyanis a gazdaságilag szorosan összefüggő nagyvállalatok között bonyolódik le. Ha tehát a tervezés alkalmával erre nem volnánk figyelemmel és pld. egy összefüggő bank- és tőzsdenegyedet vágnánk szét különböző központok területeire, akkor azzal kell majd számolnunk, hogy az ezek egymás között indított forgalmának lebonyolítására sokkal bővebb összekötő hálózatra lesz szükség, mintha a területi szétvágást szerencsésebben oldottuk volna meg.

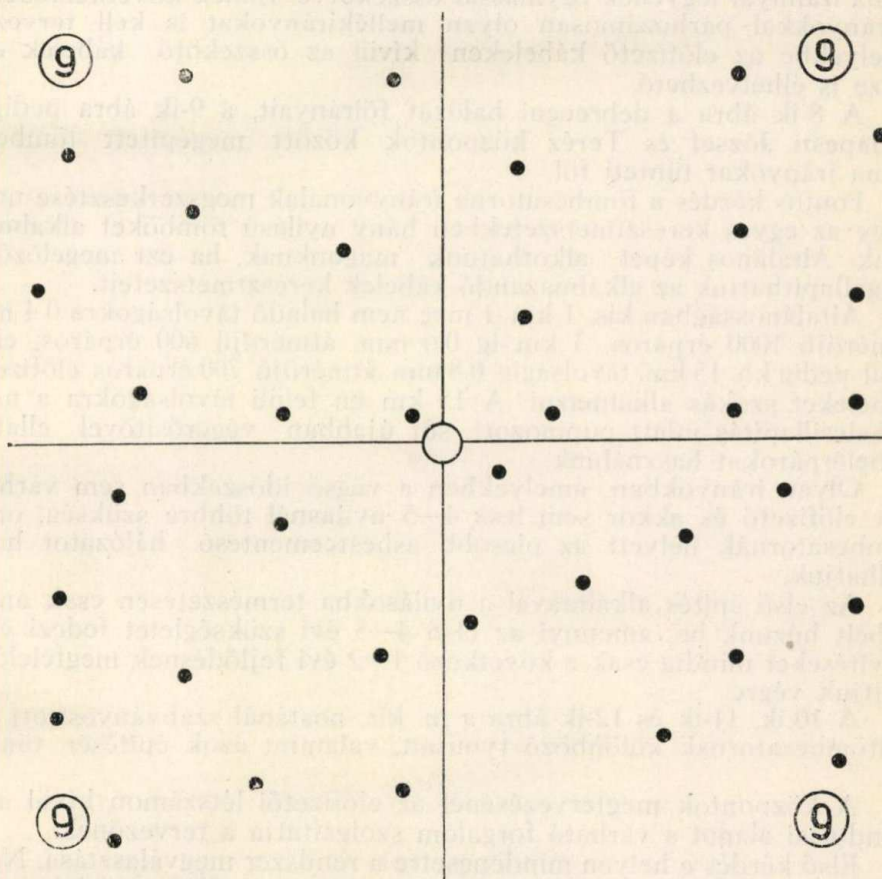
A jól meggondolt és többszörösen felülbírált területi szétvágás után az egyes központok helyének megállapítása éppen olyan módon történik, amint azt egy központnál láttuk.

A hely megállapítása után újból a helyszíni kiszálláshoz kell folyamodnunk és a helyszínen kell dönteni, hogy vajjon a rajzpapíron megszerkesztett hely mennyiben felel meg a céljainknak. Egy már megépített palota, középület stb. amelynek helyét csak a lebontás után tudnánk felhasználni, természetesen nem vezetne gazdaságos következményekre. Szűk, kis utcák, keskeny járdák, kis telkek stb. szintén kerülendők a választásnál.

E helyen tulajdonképpen az az irányelv vezesse a tervezőt, hogy a súlypont az a hely, amely az építésben a legolcsóbb kábeltömbcsatorna tervet nyújtja. Abban az esetben tehát, ha kénytelenek lennénk valamely ok miatt a súlyponttól eltérve valamely más alkalma-

sabb helyet keresni, úgy a súlypont elméleti és valóságos helye közötti távolságkülömbőség lesz az a túlkiadás, amelyet a tömbcsatornák építésére kell majd áldoznunk. Ha tehát az a költségkülömbözet elhanyagolható ahhoz a költséghez képest, amelyet a szóbanforgó két hely között a telekvásárlással eltudunk érni, akkor nem kell az elméleti súlyponthoz ragaszkodni. Ha azonban a tömbcsatorna építési költségkülömbözete nagyobb, mint a súlyponton kívüli teleknek árkülömbözete, célszerűbb az elméleti súlypont mellett megmaradni még

7. ábra.

akkor is, ha az esetleg kissé nehezkesebb építést kívánna, mint a másik kiválasztott, de drágább telek.

A központok helyének végleges megállapítása után a fő kábel-tömbcsatorna irányok megtervezése következik.

A tömbcsatorna irányok nagybani kijelölése alkalmával nagy gondot kell fordítani egyrészt arra, hogy a körülményes építési munkálatok a forgalom nagyobb megzavarása nélkül legyenek végrehajthatók, másrészt, hogy a tömbcsatornák lehetőleg azokon az útvonalakon legyenek megépítve, amelyek mentén a legtöbb előfizető je-

lentkezése várható. A két szempont rendszerint egyesíthető akkor, ha a tömbcsatornák vezetésére a fő közlekedési útvonalakat választjuk ki. Ezek az útvonalakon rendszerint széles járdák vagy széles kocsitak állanak rendelkezésre és a gyakorlati tapasztalat szerint a legtöbb üzlet is ezeken az útvonalakon szokott elhelyezkedni. Az egyes központokat összekötő kábelek tervezésénél szigorúan kell ügyelni arra, hogy a legnagyobb központok legalább két különálló tömbcsatorna iránnyal legyenek egymással összekötve. Ennek következtében a főirányokkal párhuzamosan olyan mellékirányokat is kell tervezni, amelyekbe az előfizető kábeleken kívül az összekötő kábelek egy része is elhelyezhető.

A 8-ik ábra a debreceni hálózat főirányait, a 9-ik ábra pedig a budapesti József és Teréz központok között megépített tömbcsatorna irányokat tünteti föl.

Fontos kérdés a tömbcsatorna irányvonalak megszerkesztése után, hogy az egyes keresztmetszetekben hány nyílású tömböket alkalmazunk. Általános képet alkothatunk magunknak, ha ezt megelőzőleg megállapíthatjuk az alkalmazandó kábelek keresztmetszeit.

Általánosságban kis, 1 km.-t meg nem haladó távolságokra 0.4 mm. átmérőjű 1000 érpáros, 3 km.-ig 0.6 mm. átmérőjű 600 érpáros, ezen felül pedig kb. 15 km. távolságig 0.8 mm. átmérőjű 200 érpáros előfizetői kábeleket szokás alkalmazni. A 15 km.-en felüli távolságokra a nagy kábelcsillapítás miatt pupinózott, sőt újabban végerősítővel ellátott kábelérpárokat használunk.

Olyan irányokban, amelyekben a végső időszakban sem várható sok előfizető és akkor sem lesz 4—5 nyílásnál többre szükség, ott a tömbcsatornák helyett az olcsóbb asbestcementcső hálózatot használhatjuk.

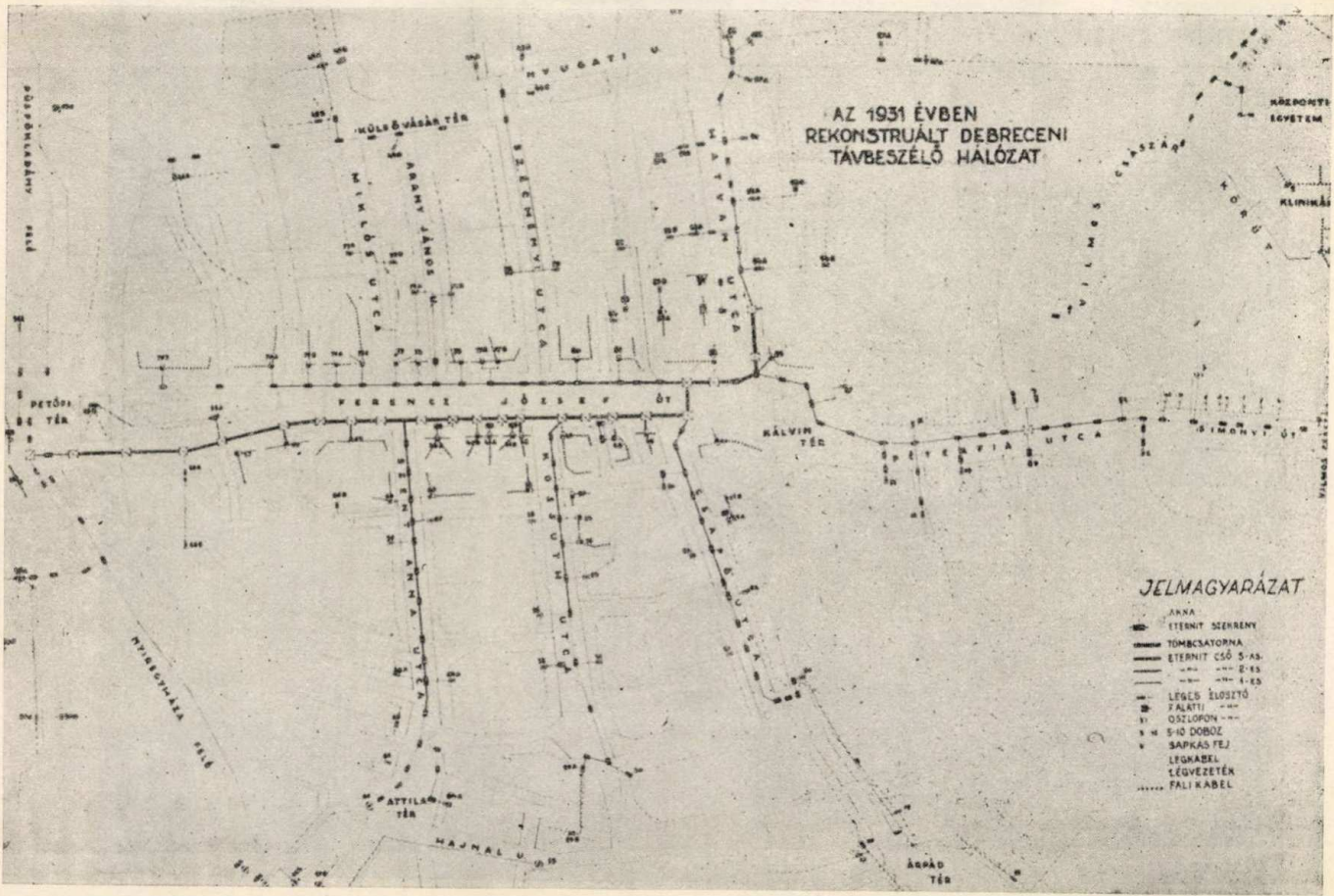
Az első építés alkalmával a nyílásokba természetesen csak annyi kábelt húzunk be, amennyi az első 4—5 évi szükségletet fedezi és a bővítéseket mindig csak a következő 1—2 évi fejlődésnek megfelelőleg hajtjuk végre.

A 10-ik, 11-ik és 12-ik ábra a m. kir. postánál szabványosított kábeltömbcsatornák különböző típusait, valamint azok építését tünteti fel.

A központok megtervezésénél az előfizetői létszámon kívül a fő kiindulási alapot a várható forgalom szolgáltatja a tervezőnek.

Első kérdés e helyen mindenesetre a rendszer megválasztása. Nagy létszámú előfizetőt tartalmazó központokban, 4—5000-en felül az automatikus berendezés olcsóbb és még olcsóbb akkor, ha az illető városban a több központ építése határozottat el. Több központos hálózatokban ugyanis a beszélgetések nagy része nem marad meg abban a központban, ahonnan kiindult, hanem a város többi központja felé megy ki. Sok esetben az idegen központok felé a beszélgetések 80—90 százaléka is kimehet. Ez a körülmény pedig kézi kezelésű központokban azt is jelentheti, hogy a forgalom lebonyolítására szükséges manuális berendezés 50—60 százalékkal is nagyobb lehet, mint egy-központ esetében volna. Ezek a berendezések azonban tetemes helyet foglalnak el, tehát magát az épületet is ennek megfelelően kell építeni.

A 13-ik ábra a ma már üzemben kívül helyezett József központ

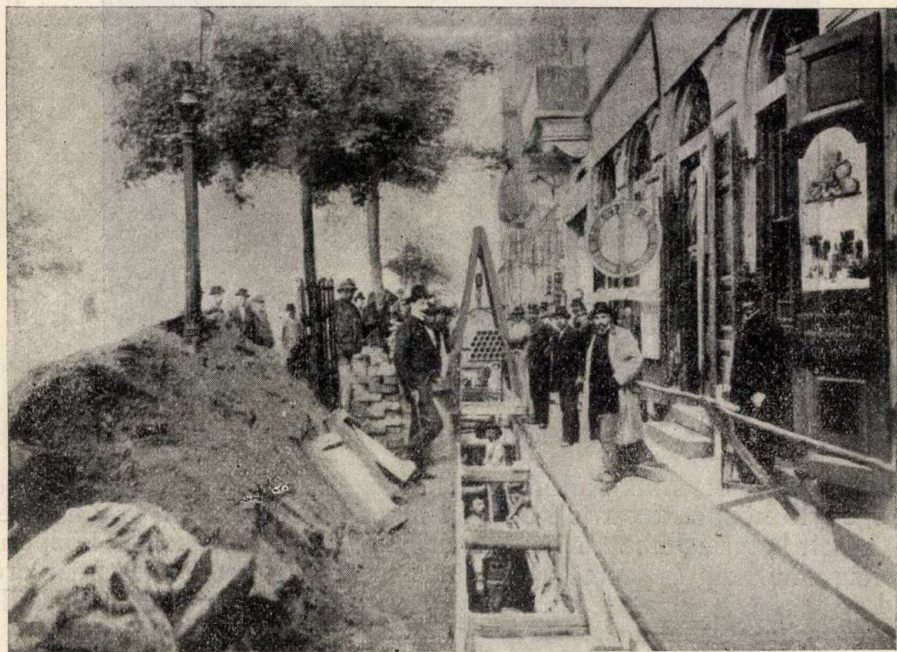
8. ábra. A debreceni kábelhálózat főirányainak térképe.

9. ábra. A budapesti „József” és „Teréz” központ között megépített tömbcsatorna-irány térképe.

10. áb a. Különböző típusú kábeltömbcsatornák.

11. ábra. Kábeltömbcsatornák fektetése.

egyik kezelő termét tünteti föl. Az idegen központokból bejövő hívások kezelésére az emelet jobboldalán látható szekrény sor szolgált. A bejövő hívások kezelése miatt szükséges alapterületet tehát 25 százalékkal kellett felemelni.

Legtöbb esetben a részletes költségszámítás döntheti el, hogy az egységárban drágább automata, vagy a nagyobb helyszükségletet és nagyobb kiszolgáló személyzetet kívánó kézi kapcsolású központi be-

12. ábra. Kész kábeltömbesatorna beföldelés előtt.

rendezés lesz-e olcsóbb. Automatából egészen kis, állandó személyzetet alig igénylő központokat is könnyen lehet felszerelni, sőt sok esetben még bérelt helyiségekben is elhelyezhetjük. A kézi kapcsolású központnak nagyobb hely és személyzet szükséglete a helyiségbérlést már erősen kétségessé teszi, ez a körülmény azonban már a kábelépítési költségeket is befolyásolhatja.

A 15-ik ábra a jelenlegi Teréz központi 20.000-es automata központot tünteti fel.

A 13-ik ábrában bemutatott József központi teremben kb. 8.000 előfizető bekapcsolására volt hely. A terem összes méreteit figyelembe véve a Teréz központban ma 20.000 előfizető fér el annyi helyen, amennyin a Józsefben 15.000-et lehetett azelőtt elhelyezni.

Bármely rendszerre esik is azonban a választás, magára a méretezésre nézve a forgalom, erre pedig az alkalmazandó díjszabás a mérvadó.

Könnyebb a tervező helyzete akkor, ha a tervezés színhelyén már van valamiféle távbeszélő hálózat. Ebben az esetben ugyanis a forgalmi alapot a már meglévő forgalom alkothatja és e helyen csak azt

13. ábra. A megszünt kézikapcsolású „József” központ egyik kezelő terme.

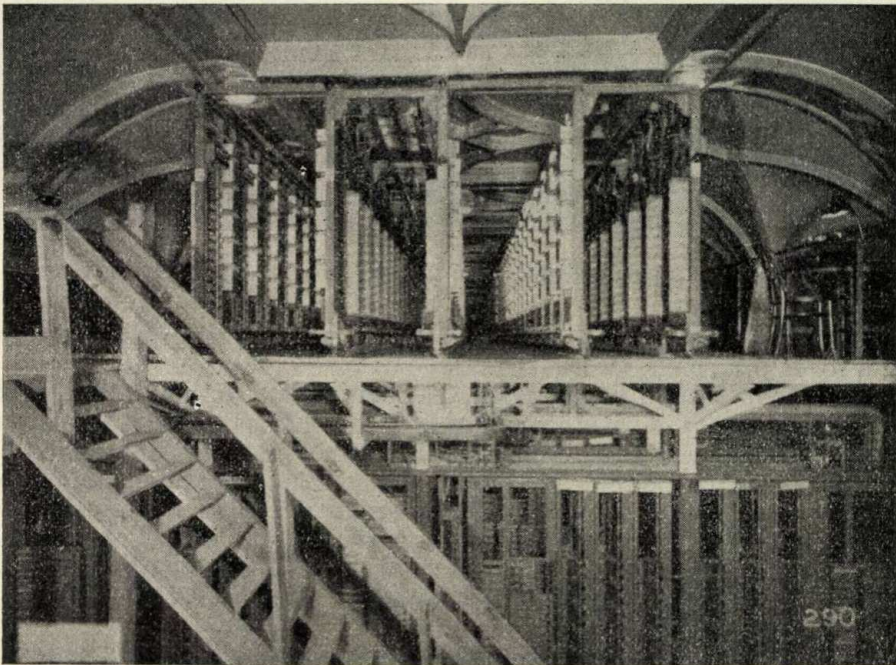
kell számításba venni, hogy az előfizetői létszám szaporodásával hogyan fog a forgalom emelkedni.

Általában kisebb városokban, 2–3000 előfizetőig az általános díjszabás mellett egy előfizetőre naponként 10–12 beszélgetés, míg ugyanitt a beszélgetések száma szerinti díjszabás mellett legfeljebb 4–5 beszélgetés vehető alapul. Nagyobb városokban, ahol rendszerint több központ van, az általános díjszabásban napi 16–18 beszélgetés, míg az egyes beszélgetéseket díjazó rendszerben napi 8–12 beszélgetés várható átlagban. Ebből lehet megérteni, hogy manapság már az egész világon, különösen a nagyobb városokban átmentek a számszerű díjazás valamelyik változatába.

A távbeszélő központban működő és az egyidőben szolgálatot teljesítő személyzet beültetésére szükséges munkahelyek, vagy az auto-

14. ábra. A „József“ központ homlokzata.

15. ábra. A „Teréz“ automata-központ.

matában egyidőben működésben levő gépek számát a legforgalmasabb órára, tehát a csúcsterhelésre kell számítani. A csúcsterhelés ideje és nagysága a különböző természetű központokban meglehetősen eltér egymástól. Üzleti negyedekben felszerelt központok forgalmas ideje rendszerint a délelőtti időre, míg lakónegyedekben felépített központoké rendszerint a későbbi délutáni órákra esik. Az elsőben a csúcsterhelés az egész napi forgalomnak kb. 10—12 százalékát, az utóbbiban pedig kb. 6—8 százalékát szokta kitenni.

16. ábra. A „Teréz” központ homlokzata.

Igy pl. egy 10.000-es üzleti negyedben felszerelt átalányrendszerű központ napi forgalma 100—120.000 beszélgetésre számítható, amelyből a forgalmas órára kb. 12%, azaz kb. 10.000—12.000 beszélgetés esik. Kézikapcsolású központban egy kezelő óránként 200 kapcsolást tud igen jól eivégezni úgy, hogy ebben az esetben, feltéve, hogy a városban csak egy központ van működésben, amikor tehát az idegen központokba átmenő vagy az onnan visszajövő forgalomra nem kell számítani, a végső időszakban 60 munkahelyre lesz szükség. Ugyanebben

a központban a beszélgetések egyéni számlálású díjrendszerében a végső időszakban napi 50.000 beszélgetés, a forgalmas órában pedig 5000 beszélgetés várható úgy, hogy a forgalom lebonyolítására 25 munkahely is elégséges lesz. Automata rendszer esetében a méretezést a valószínűségi számítás segítségével a gépek számának megállapításával kell elvégezni. A forgalom, mint említettem, erősen függ a központok karakterétől, ezért tehát több-központos hálózatokban minden egyes központot külön-külön kell méretezni és egyenként kell megállapítani, hogy a kimenő forgalomnak csúcsterhelése számbelileg és időbelileg hogy alakul. A többi központok felé irányuló forgalom ezekben mint bejövő forgalom jelentkezik. Meg kell tehát a nap egyes óráira állapítani a forgalmak nagyságát, mert a központ méretezési alapját a legforgalmasabb órában fellépő legnagyobb kimenő és bejövő forgalmak összege fogja megadni.

A helyes alapokon végzett tervezési munka pontos és lelkiismeretes elvégzése pénzügyi szempontból rendkívül fontos. A helytelenül megválasztott központok helyeit, ha az épület már megépült, áthelyezni többé nem lehet, így tehát mindaz a kábel és tömbcsatorna többlet, mely a súlypont helytelen megválasztásából, mindaz a túlkiadás, amely az épület, esetleg a központ elméretezéséből származott, mint *fölösleges kiadás* fog mutatkozni. Az előfizetői díjtételek alapját azonban a hálózatba befektetett összes tőkék amortizációja, valamint a fenntartási kiadások képezik. Ennélfogva a helytelenül tervezett hálózat tarifája csak nagyobb lehet annál, mintha azt helyesen építettük volna. Ez a körülmény azonban az előfizetők szaporodását akadályozza meg úgy, hogy a helytelen tervezés végeredményben: *fölösleges kiadást, drága tarifát, lassú előfizetői szaporodást, esetleg állandó ráfizetést okoz.* A távbeszélő központok tervezése és építése alkalmával tehát az összes érdekelt postai szervezetnek szigorú egyöntetűséggel úgy kell eljárniok, hogy a legkevesebb költséggel a legjobbat tudják megalkotni.

A postadíjak behajtása közadók módjára.

Irta: DR. BELUS MIHÁLY, m. kir. postatitkár.

Perception de taxes postales à l'instar des impôts publics.

Par le dr. Michel Belus, secrétaire des postes roy. hongr.

L'auteur expose les sources de droit sur lesquelles est basée la perception de taxes postales à l'instar des impôts publics, c'est-à-dire sans procédure civile. Ce droit de la poste a sa racine, en premier lieu, dans la soi-disant Patente Postale. Conjointement avec la Patente, c'est le Règlement d'ordre édité en 1838 pour la poste aux lettres et aux colis qui statue la perception forcée des taxes postales. Cette disposition est partiellement renouvelée aussi par un arrêté du Ministre de l'Agriculture, de l'Industrie et du Commerce, publié en 1878.

Az adótartozásokat és az állam felségjogához tartozó regalékból származó, valamint egyéb, túlnyomóan közjogi törvényes kincstári

követeléseket, továbbá a törvény, illetőleg törvényes rendelkezés alapján járó illeteket, díjakat stb. meg nem fizetés esetében, ha a kiszabás már jogerős, polgári bírói eljárás nélkül, közigazgatási végrehajtás útján hajtják be. Ez az eljárás az ú. n. közadók módjára történő behajtás, amelyet a helyhatóság végez. Ennek az intézkedésnek alapja az az elgondolás, hogy az ilyen tartozásoknál az állam mint felsőbbség áll szemben polgárával. E tartozásról tehát nem keletkezhetik olyan értelmű jogi vita, mint a magánjogi követelésekről, amelyeket a polgári bíróságok a két fél meghallgatása után ítélettel intéznek el. Ha van is bírói jogorvoslat, ez a közigazgatási bíróság feladata.

A posta közérdekű tevékenysége olyan működés, amelynek az állam felségjogához való tartozása kétségtelen. A postai díjak továbbá olyan egyszerű tételek, amelyeknél érdemleges vita alig fordulhat elő. Megokolt tehát, hogy e díjak felett az esetleg mégis felmerülő jogvita eldöntése a postai hatóságok feladata legyen, sőt azokban a végső döntést is — az adókkal szemben — szükségtelen a közigazgatási bíróságra bízni, már csak azért is, mert e díjak aránylag egészen csekély összegűek. Abból azonban, hogy a postadíjak feletti jogvita eldöntése kizárólag a postai hatóságokra tartozik, következik az is, hogy a köztartozás jellegű postai díjakat meg nem fizetés esetében a többi köztartozáshoz hasonlóan, szintén közadók módjára hajtják be. (Dr. Kmety Károly „A Magyar Közigazgatási és Pénzügyi Jog“ c. könyvében is elismeri ezt az elvet és a postadíjakat a közadók módjára behajtandó köztartozások között sorolja fel. — Hetedik kiadás, II. kötet, 22. §.).

Vizsgáljuk meg, hogy ezeket az elvi megállapításainkat a mi postai jogszabályaink hogyan alkalmazzák.

A postai díjaknak bírói eljárás nélkül és közadók módjára való behajtásáról a Postaüzleti Szabályzat 3. §. 2. pontja, a 13. §. 2. pontja és a 121. §. 3. pontja rendelkezik.

Az idézett szabályzat 3. §. 2. pontja értelmében „Bírói eljárás és döntés tárgyát nem képezhetik a postai díjszabások, azok alkalmazása, a díjak kiszabása vagy beszedése tekintetében felmerülhető vitás esetek. A felek ily tárgyú panaszaikkal kizárólag a postahivatalokhoz és a posta hatóságaihoz fordulhatnak“.

A 13. §. 2. pontja szerint: „A feladó, illetőleg a küldemények átvétele után a címzett utánfizetni köteles mindazokat a postai és nem postai díjakat és evébe kiadásokat, amelyeket tévedésből nem szedtek be, vagy a küldemény kezelése alkalmával még nem ismertek, továbbá azokat az összegeket, amelyeket számítási hiba, a díjszabás helytelen alkalmazása következtében vagy más okból pl. külföldre szóló csomagnál az időközben beállott díjváltozásból kifolyólag, kisebb összegben szedtek be. E kötelezettség alól a küldemény visszaadása vagy arról való lemondás nem mentesít. Amennyiben a feladó, illetőleg a címzett a fizetést megtagadja az összeget tőle az egyenes adók módjára, kényszer útján hajtják be“.

A 121. §. 3. pontja szerint: „A postaküldeményt esetleg terhelő postadíjakat, ha azokat a címzett a kényszerkézbesítés alkalmával nem fizette meg, s azok a kényszerkézbesítéstől számított két héten be-

lül sem folynak be, a m. kir. pénzügyminiszter 1878. évi július 6-án kelt 34.129. számú körrendelete alapján a községi előljáráóság (városi tanács) közadók módjára, végrehajtás útján hajtja be a címzettől".

Bár a P. Ü. Sz. fenti szabályai kétséget kizáróan kimondják a postai díjaknak közadók módjára való behajtását, erről újabban vita keletkezett. Nevezetesen egyesek a postai díjaknak közadók módjára történő behajtását támadták és kétségbe vonták azt, hogy a meg nem fizetett postai díjak bírói eljárás nélkül, közadók módjára hajthatók be. A behajtás e módja ellen való tiltakozásra főleg az adott okot, hogy a törvénykezés egyszerűsítéséről szóló 1930. évi XXXIV. tc. 69. és 70. §-a értelmében a bírósági végrehajtók bérmentetés nélkül „Hivatalból portóköteles” jelzéssel adhatnak postára leveleket. Ezeknek a leveleknek címzettjei a küldemények átvételét gyakran megtagadták és e miatt azokat kényszer útján kellett kézbesíteni. A kényszer útján kézbesített ilyen küldeményeket terhelő szállítási díjakat többen nem fizették meg s ezért a postahivatalok azokat a közadók módjára hajtották be, ami ellen több felszólalás történt, sőt az ügy újabban a közigazgatási bíróság elé is került.

Az érv az volt, hogy az 1930. évi XXXIV. tc.-ben nincs olyan intézkedés, amely a P. Ü. Sz. idézett rendelkezéseinek alkalmazhatóságát a törvénycikk alapján feladott levelekre kiterjesztené és kétségbe vonták, hogy az ily el nem fogadott küldemények portóját a posta a 60 évvel ezelőtt kiadott s a P. Ü. Sz. 121. §. 3. pontjában idézett pénzügyminiszteri rendelet alapján közadók módjára hajthatná be. Az érdekeltek szerint az idézett törvény alapján bérmentetlenül feladott küldeményekre kirótt portó új adónem, amellyel a közönséget terhelik.

Ha a vitás kérdést vizsgáljuk, mindenekelőtt kétségtelenül el kell ismerni, hogy a kereskedelemügyi miniszter rendelettel — saját hatáskörében — nem adhatott volna a postai díjaknak olyan jelleget, hogy azok nem lehetnek jogvita tárgyai a polgári bíróságok előtt és hogy azok meg nem fizetés esetében közadók módjára hajthatók be. Erre csak a törvényhozás jogosult.

Ez a törvényhozási intézkedés azonban megtörtént, amit az alábbiakban óhajtók bizonyítani.

A postának alapvető jogait még ma is az ú. n. postapátens határozza meg, amelynek törvényerejét mind a bíróság, mind pedig a jogtudomány elismeri (lásd dr. Kmety Károly: „A magyar Közigazgatási és Pénzügyi Jog Kézikönyve” című mű hetedik kiadás, II. kötet, 68. §. I. Postajog című részében, továbbá dr. Forster Károly postavezetőnek a „Magyar Posta” 1931. évi 9. számában megjelent „A postaregale és a postakényszer” című cikkében kifejtetteket).

Ernek a jelenleg is érvényben lévő postapátensnek 20. §-a így rendelkezik:

„Azon kérdések esetében, vajjon a *postadíj helyesen lett-e meg-szabva*, vajjon a postai szállításra való fölvételnél követett eljárás a szabályoknak megfelelt-e, vagy a postaintézet használatára nézve előírt föltételeknek elégtételt-e, *bírói eljárásnak nincsen helye*. Annak, ki valamely postahivatal, vagy valamely, a postai rendszabályok végrehajtására hivatott hatóság hivatalos eljárása által magát meg-

rövidítettnek hiszi, szabadságában áll a postajövedék kormányzatát vezető hatóságoknál panaszt emelni. Ezen hatóságok kötelesek a postai szabályok pontos végrehajtása felett őrködni és semmi zsarolást vagy illetéktelen eljárást meg nem tűrni.

Ellenben azon igényeket, melyek az állami kincstárnak az állami postaintézeteknél továbbítás végett földott tárgyakért elvállalt kezességéből származnak, polgári törvénykezési úton is lehet érvényesíteni."

Az idézett szakaszban foglaltak szerint tehát az, aki valamely postadíj kiszabását magára nézve sérelmesnek tartja, panaszával csak a posta hatóságaihoz fordulhat és bírói döntést csak a postára adott tárgyakból folyó kártérítési felelősség kérdésében kérhet. A postadíjak megállapításánál a bírói eljárás kizárását a postapátens alapján az üzletszabályok kezdettől fogva a fentiek értelmében szabályozták. Ennél fogva, ha a fél a postadíj kivetése miatt mégis a bírósági utat választja, a posta a Postaüzleti Szabályzat 3. §. 2. pontja alapján pergátló kifogással él.

Abból, hogy a pátens a postai díjak feletti jogvitát a bírói eljárásból kizárta, nyilvánvalóan következik az is, hogy a postai hatóságok által, tehát közigazgatási úton megszabott jogerős postai igényeket nem a polgári bíróságok ítéletének végrehajtására hivatott bírói végrehajtó szervek útján kell érvényesíteni, hanem úgy, mint a többi köztartozást, a helyi hatóságok útján. Ezt a magától is értendő jogi következményt a postapátens, illetőleg az annak alapján kibocsátott levélpostai és kocsipostai rendtartás kifejezetten is kimondja.

A postapátens 18. §-a szerint ugyanis:

„Külön rendeletek (rendtartások) állapítják meg a különböző postaintézetek berendezését és eljárását, melyekre igénybevételek alkalmával ügyelniök kell és melyek meghatározzák azok jogait és kötelezettségeit, kik a postaintézetet használatba veszik. (Levél-, Kocsipostai rendtartás, Rendtartás utazók részére stb.“).

A most idézett szakasz értelmében a postát igénybevevő felek jogaira és kötelezettségeire nézve a levél- és kocsipostai, illetőleg a külön rendtartásban foglaltak voltak irányadók. Mindazok a kérdések tehát, amelyek a postát igénybevevő felek jogaira, kötelezettségeire vonatkoznak, az idézett rendtartásban gyökereznek. A rendtartásokban található intézkedéseket a postapátens felhatalmazása alapján törvényerejű intézkedéseknek kell tekintenünk, s így azok tulajdonképen törvénytőló rendeletek.

Az 1837. évből származó (Magyarországra ugyan csak 1851-ben oktrojált) postapátens alapján 1838-ban bocsátották ki a levélpostai és kocsipostai rendtartást. Mindkét rendtartás a postapátens alapján rendelkezik a postadíjak megállapítása és beszedése iránt.

Az 1838. évi levélpostai rendtartás 40. §. d) pontja az átvétel megtagadását illetőleg a következőkép rendelkezik:

„Mindenkinek szabadságában áll a leveleket vagy más postával érkezett küldeményeket elfogadni vagy elfogadásukat megtagadni. A hivatalos átiratokat, melyeket portómentes hatóságok és in-

tézetek portóköteles hivatalokhoz vagy egyénekhez intéznek, ez utóbbiak vissza nem utasíthatják“.

A 41. §. a „hivatalos kibocsátványok kényszer útján való kézbesítése“ tárgyában a következő intézkedést tartalmazza:

„Ha valamely hivatalos kibocsátványt vagy iratot a 40. §. 2. bekezdésében említett portóköteles hivatal vagy egyén elfogadni vonakodik, illetőleg annak elfogadását megtagadta, ha ez olyan hivatalos kibocsátványokra vonatkozik, melyeket portómentes hatóság portóköteles hivatalokhoz intézett, azoknak kényszer útján való kézbesítése és a portó behajtása az illető politikai hatóságot (megyei szolgabíró, rendezett tanácsú városok polgármestereit, törvényhatósági jogkörrel felruházott városok rendőrkapitányait), ha pedig portóköteles személyek tagadják meg az átvételt, a községi előljáróságot (helyi hatóságokat) illeti“.

A 47. §. 9. pontja a postatarifa helytelen alkalmazása esetében való eljárást illetőleg úgy rendelkezik, hogy „a postadíj kivetésekor a díjtarifa helytelen alkalmazása, avagy a díj kiszámításánál becsúszott hiba sem a postapénztár, sem a fizetésre köteles fél terhére nem eshetik.

Azon összeg, mely akár feladáskor (23. és 24. §§.), akár átadás-kor (44. §.) illetéktelenül a rendesnél nagyobb összegben szedetett be, szerzett meggyőződés után, mely célra az illető félnek a postadíj helytelen kivetését igazoló címiratot (7. és 45. §§.) be kell mutatnia, a postapénztárból visszatérítetik.

Ha a fél akár a feladáskor, akár az átvételkor kevesebbet fizetett, mint mennyit a tarifa szerint fizetnie kellett volna, köteles a tarifa szerint eső illetékből hiányzó illetéket utólagosan megtéríteni; a postapénztár erre nézve való felszólításának azon naptól számított egy év leforgása alatt kell megtörténnie, melyen az első fizetés történt és a postaigazgatás csakis ezen egy éven belül érvényesítheti követelését“.

Az 1838. évi kocsipostai rendtartás 20. §. 4. pontja pedig „Eljárás a kocsipostai tarifa helytelen alkalmazása esetében“ cím alatt a következőket tartalmazza:

„Valamely portótétel helytelen alkalmazása vagy a postailleték kiszámításakor becsúszott hibás kivetés sem a postapénztár, sem a fizetést teljesítő fél rövidségére nem szolgálhat.

Azon összeg, melylyel valaki többet fizetett postailleték fejében, szerzett meggyőződés után, a félnek a postapénztárból visszatérítetik.

Ha valamely fél kevesebbet fizetett, mint mennyit a tarifa szerint fizetnie kellett volna, ha ez kibonyított, köteles a hiányzó összeget utánpótolni. Ha a pótfizetést megtagadná, mint állami jövedéki követelést, kényszer útján kell tőle behajtani.

A postapénztár ezen követelését azonban a postahatóságnak az első fizetés napjától számított egy év alatt érvényesítenie kell“.

Az előadottak szerint az esedékes postai díjaknak behajtására vonatkozó általános rendelkezéseket mind a levél-, mind pedig a kocsipostai rendtartásban megtaláljuk. A levél- és a kocsipostai rendtartás az 1867. évi kiegyezés után is érvényben maradt. Intézkedéseit

a gyakorlatban is alkalmazták. Így a díjak behajtására vonatkozólag a földművelés-, ipar- s kereskedelemügyi m. kir. miniszter 1878. évi szeptember hó 9-én kiadott 15.832. számú rendeletében megismételte a levélpostai rendtartásnak a portóköteles hivatalos levelek díjára vonatkozó részét.

E rendelet szerint:

„A magán felek a portómentes közhatóságok és hivatalok által hozzájuk intézett hivatalos leveleket elfogadni tartozván, ha az elfogadást mégis megtagadják, a visszautasított levelek kényszer útján következőképpen kézbesítettnek:

A leadó postahivatal az el nem fogadott hivatalos levelet a minta szerint kiállított megkereséssel az illető község előljáróságának adja át, mely azt kézbesítő közege által a címzett lakására küldi s ha az a levelet akkor is vonakodik elfogadni, a kézbesítő azt címzettnél hagyja s ennek megtörténtéről két példányban bizonyítványt ad a leadó postahivatalnak, mely az egyik példányt megtartja s az átadóvevények módjára megőrzi, a másik példányt pedig a feladó-hatóságnak küldi meg.

Az így kezelt levél helyesen kézbesítettnek tekintetik.

Ha az így kényszer útján kézbesítendő levél mint portóköteles, portóval van terhelve, — a leadó postahivatal a portót a megkeresésben kiteszi, a kézbesítő közeg pedig a kézbesítés alkalmával beszedi s a postahivatalnak átszolgáltatja. Ha azonban címzett a levelet a kézbesítőtől sem fogadván el, az nála hagyatott s így a portót ez alkalommal beszédhető nem volt és címzett azt a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt önként meg nem fizeti, a községi előljáróság azt a m. kir. pénzügyminiszternek 1878-ik évi július 6-án 34.129. sz. a. kelt körrendelete* alapján az egyenes adók behajtására nézve fennálló szabályok szerint végrehajtás útján hajtja be s a postahivatalnak adja át; ha pedig a portó így sem volna behajtható, erről az előljáróság egy bizonyítványt ad a postahivatalnak, mely a behajthatatlan portót ezen bizonyítvány csatolása mellett a térti levelek jegyzékébe beveszi s a nyerendő bárca alapján levonásba hozza“.

Az idézett 15.832. sz. rendelet kétségtelenül nem volt teljes, mert *nem minden postai díjra* vonatkozóan rendelte el a közadók módjára való behajtást. A később miniszteri rendeleti hatáskörben kiadott Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzatok azonban e hiányt pótol-

* Körrendelet valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz és adófelügyelőhöz: A kir. adófelügyelők s általában a közhatóságok által magánfelekhez intézett, de azok által el nem fogadott portóköteles hivatalos levelekért járó postadíjak behajtása és beszállítása iránt az 1877. évi „Pénzügyi Közlöny“ 20. számában megjelent 1.045. P. M. számú rendelet kapcsán, rendeltetnek a következők:

A községek előljárói tartoznak a kényszer útján kézbesített leveleket jegyzékbe venni, az értük járó postadíjat az illető féltől beszédni, a beszédett összeget a jegyzékbe bevezetni, s az összeget s esetleg az annak behajthatlanságáról szóló községi bizonyítványt, az említett 1.045/877. számú körrendelet értelmében kiállítandó kézbesítési bizonyítvánnyal együtt, az illető leadópostahivatalnak megküldeni.

Ha a címzett a hozzá intézett levélért járó postadíjat a kézbesítéstől számítandó 15 nap alatt önkényen le nem fizetné: az tőle egyenes adók behajtására nézve fennálló szabályok szerint végrehajtás útján hajtandó be. Budapest, 1878. július hó 6-án.

ták, az esedékes meg nem fizetett *bármely postai díj* közadók módjára való behajtását, ahol erről szó lehet, már kifejezetten kimondották. (Pl. az először kodifikált üzletszabályzat az 1888. évi Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzat I. szakasz 18. §. 8. b) és 19. §. 1. pont, valamint IV. szakasz 64. §. 9. pont; úgyszintén az azóta kiadott összes Postai Tarifák és Postaüzleti Szabályzatok.) Mindezeknek a rendelkezéseknek jogi alapja természetesen a postapátens 18. és 20. §-a.

A kifejtett elméleti állásponttal teljesen egyező volt a magyar posta és a közigazgatási hatóságok eljárása is. A magyar posta az olyan *postai díjakat*, amelyeknek fizetését a felek megtagadták, állandóan peres eljáráson kívül, közadók módjára hajtatta be. A postának ez a postapátensen alapuló gyakorlata legalább is közel egy évszázad óta áll fenn, azt tehát — a postapátensen kívül — már a szokásjog is törvényerővel ruhazza fel és ez az elv a készülő új postótörvényben is helyet foglal.

A magyar, osztrák és svájci postaintézmények forgalmi és pénzügyi viszonyainak összehasonlítása.

(Az 1930. évi adatok alapján.)

Irta és a M. Kir. Posta Jogász- és Mérnöktisztviselői Országos Egyesületének ülésén felolvasta: dr. SCHMIDT DEZSŐ, m. kir. posta műszaki tanácsos.

Comparasion du trafic et des résultats financiers des Administrations des Postes de Hongrie, d'Autriche et de Suisse, à la base des données statistiques de 1930.

Par le Dr. Désiré Schmidt, conseiller technique des postes roy. hongr.

L'auteur continue et termine son article commencé dans notre No. précédent, en comparant entre elles les recettes et dépenses des trois Administrations postales.

(Folytatás.)

A VIII. sz. kimutatásból a rendes kiadásoknak kissé részletezetebb összeállítását látjuk.

A személyi kiadás aránylag legtöbb Ausztriában, ahol az összes rendes kiadásnak 69.1 százalékát teszi ki. Nálunk és Svájcban az arány körülbelül egyforma: 57.1, illetve 55.8 százalék. Az összes rendes kiadásokból nálunk körülbelül 8.8 százalék esik kölcsönök kamataira és amortizációra. Ausztriában 8 százalék, Svájcban pedig 7.5 százalék. Tekintetbevéve azonban azt, hogy Ausztria és Svájc sokkal nagyobb költségvetéssel dolgoznak, a kölcsönök amor-

tizációjára, vagyis a régebbi beruházások törlesztésére sokkal nagyobb összegek jutnak, mint nálunk.

VIII. Rendes postai kiadások részletezése.¹⁾

	Magyarország	Ausztria	Svájc
millió pengőben			
a) Személyi kiadások			
Tényleges személyzet járand.	41·8	104·4	137·1
Nyugellátások és hozzájárul.	15·—	34·3	
Összes személyi kiadás	56·8 57·1 ^{0/0}	138·7 69·1 / ⁰	137·1 55·8 ^{0/0}
b) Üzemi- és dologi kiadások			
Beszerezés, fenntartás etc.	31·9 32·1 ^{0/0}	45·9 22·9 ^{0/0}	83·0 33·8 ^{0/0}
Kölcsönök amortizációja	8·7 8·8 ^{0/0}	16·1 8 ^{0/0}	18·4 7·5 ^{0/0}
Egyéb kiadás	2·—	—	7·1
Összes üzemi- és dologi kiadás	42·6 42·9 ^{0/0}	62·0 30·9 ^{0/0}	108·5 44·2 ^{0/0}
Összes rendes kiadás	99·4	200·7	245·6
Beruházás és tart. alap	24·9	49·5	29·3

¹⁾ Az 1930. évi jelentések alapján.

Beruházásra az 1930. évben legtöbbet fordított Ausztria, 49.5 millió P-t és legkevesebbet mi, 24.9 millió P-t. Ha figyelembe vesszük azonban azt, hogy Ausztria és Svájc területe lényegesen kisebb, mint Magyarországé, a beruházásra szánt összegek többet jelentenek, mint ami az értékek számszerinti arányának megfelel.

A bevételek üzletágak szerinti alakulására a IX. sz. táblázat nyújt felvilágosítást.

IX. A postai bevételek részletezése.¹⁾

		Magyar- ország	Ausztria	Svájc	Megjegyzés
Postai bevételek	millió P-ben	57·9	111·7	166·9	
	%-ban	54·8	56·6	57·7	
Távíró-, távbeszélő- és rádió bevételek	millió P-ben	43·3	63—	110—	
	%-ban	40·9	32—	38—	
Egyéb bevételek*)	millió P-ben	4·5	22·8	12·6	*) Autóbusz forg. postatakarékp. jut. etc.
	%-ban	4·3	11·4	4·3	
Bevételek összesen	millió P-ben	105·7	197·5	289·5	
	%-ban	100·0	100·0	100·0	

¹⁾ Az 1930. évi jelentések alapján.

Azt látjuk ebből, hogy átlagban 55 százalék esik az összbevételből a postára (a légipostaforgalommal együtt). A távíró-, távbeszélő- és rádióbevételekre együtt kb. 40 százalék esik. Az osztrák postaszolgáltatnál az arány (32 százalék) ugyan alatta marad ennek a százaléknak, de minden valószínűség szerint itt az egyéb bevételek sorában szerepelnek olyan tételek, amelyek nálunk és Svájcban a távíró, távbeszélő és rádió tételek alatt vannak elszámolva. Az egyéb tételek túlmagas százalékából (11·4 százalék) legalább is erre lehet következtetni. Talán nem lesz érdektelen végül a személyzeti létszámra és járandóságra vonatkozó adatokat összehasonlítani.

A X. sz. kimutatásból látjuk, hogy a szerződéses alkalmazottak aránylag legnagyobb számban vannak a magyar postánál, ami a magyar posta kiadási tételeit mindenestre kedvezően befolyásolja. Megfelelően kisebb forgalmunknak, az összes alkalmazottak száma a lakosság számához viszonyítva, jóval kisebb, mint Svájcban, vagy akár Ausztriában. (Pl. nálunk a lakosságból egy postaalkalmazottra esik 413 fő, Svájcban 189.)

Az arány már nem ily kedvező, ha az egy postaalkalmazottra eső munkaegységek számát nézzük. A II. sz. kimutatás adatainak figyelembevételével kitűnik, hogy Magyarországon egy postaalkalmazottra esik 7007 munkaegység, Ausztriában 11.251 és Svájcban 21.391. Figyelembe kell ugyan venni, hogy a személyzet létszáma nem emelkedik arányosan a forgalommal, az a nagy eltérés azonban, amely a magyar és a svájci postánál a személyzeti létszám és a forgalom között mutatkozik, arra enged következtetni, hogy Svájcban a szolgálat ellátásánál a mechanizálás sokkal jobban térhódított, mint nálunk és valószínűleg a kezelési eljárások is egyszerűbbek.

X. A postai személyzeti létszám és járandóság.¹⁾

		Magyar- ország	Ausztria	Svájc	Megjegyzés
A tényleges személyzet létszáma	kinevezettek	13'412	23'849	16'275	
	szerződéses alk.*)	7'624	3'400	5'248	A munkások nélküli
	összes alkalm.	21'036	27'249	21'523	
A munkaegységek számából egy postai alkalmazottra esik		7'007	11'251	21'391	Az I. sz. kimutatás alapján
A tényleges személyzet járandó- sága millió P-ben		41'8	104'4	137'1	
A tényleges szem. járandóságából esik	1. p. alk.-ra 1000 P-ben	1'99	3'83	6'37	
	1 lakosra P	4'8	16'—	33'7	
Az összes személyi kiadás millió P-ben		56'8	138'7	137'1	
Ebből 1 lakosra esik P		6'5	21'2	33'7	

¹⁾ Az 1930. évi jelentések alapján.

Ha a tényleges személyzet járandóságát nézzük, abból Ausztriában kb. kétszer, Svájcban háromszor annyi esik egy postaalkalmazottra, mint nálunk. Tekintettel arra, hogy a lakosság száma kevesebb, ez egy lakosra kb. három és félszer, illetőleg kétszer akkora megterhelést jelent, mint Magyarországon. Tekintetbe kell azonban venni azt is, hogy úgy a nagykereskedelmi index, mint a létfenntartási indexszám Ausztriában is, de főleg Svájcban, lényegesen magasabb, mint nálunk. Végül módosítja az adatokat az is, hogy Svájc nem visel

nyugdíjterheket, a kötelező nyugdíjbiztosítás terhét az alkalmazottak viselik. A nyugdíjjárulékok és egyéb személyzeti hozzájárulások tekintetbevételével, Ausztriában egy lakosra 3.2-szer annyi, Svájcban 5.1-szer annyi személyi kiadás esik a postát illetőleg, mint Magyarországon.

Azt látjuk tehát, hogy a magyar posta a lakosság terheit összességében is és a nemzeti jövedelemben való részesedésének arányát is tekintve kevésbé emeli, mint akár az osztrák, akár a svájci postaintézmény.

Ez a most ismertetett pár adat természetesen távolról sem alkalmas arra, hogy belőlük az egyes postaintézmények működésére nézve valami következtetést vonjunk le. Legfeljebb ezek az adatok némi bepillantást engednek az intézmények méreteibe és jelentőségébe és ezeken keresztül talán egy pillantást vehetünk a magyar posta jövője felé is.

Ha meggondoljuk, hogy Ausztria és Svájc kisebb terület és kevesebb lakosság mellett kétszeres, sőt háromszoros forgalmat bonyolítanak le, azt mondhatjuk, hogy a magyar posta — a forgalmat tekintve — még gyermekcipőben jár.

A posta fejlődésére, részint az ország gazdasági és kulturális életének alakulása, részint saját szervezetének és berendezéseinek tökéletesedése van befolyással.

Az ország gazdasági fejlődésére nézve túlnyomó részben mezőgazdasági termelésünk jövő kialakulása lesz az irányadó. Az a mondás, hogy agrárország vagyunk, Trianon révén szomorúan aktuális lett. Csonka-Magyarországon a lakosság 58.3 százaléka foglalkozik mezőgazdasággal, szemben Ausztria 39.9 és Svájc 26.0 százalékaival. Legfontosabb ipari nyersanyagainktól meg vagyunk fosztva, ipari fogyasztópiacainktól el vagyunk zárva: jövő fejlődésünk egyetlen biztos alapja a magyar föld maradt.

A mezőgazdaság terén a fejlődést szükségessé teszi az is, hogy ezen a téren vagyunk legjobban elmaradva. Pl. termésátlagok tekintetében az 1930. év átlagában (hektáronként, métermázsákban megadva) a két legfőbb terményünkre nézve a következőképpen állunk:

	Magyarország	Ausztria	Svájc
Búza	13.5	15.9	19.55
Rozs	11.1	14.0	18.8

De nemcsak ezekben, hanem jóformán összes mezőgazdasági termelvényeinkben jóval alatta vagyunk úgy az osztrák, mint a svájci termésátlagnak, noha sem talajviszonyok, sem klíma tekintetében nem állunk rosszabbul.

Ugyancsak hátrányban vagyunk termelési költségek tekintetében is, ha nem is az európai, de a tengerentúli államokkal szemben. Amerikában a mezőgazdasági termelés tekintélyes része mezőgazdasági nagyüzemekben, tömegprodukcióna berendezve bonyolódik le. Ezzel elérték, hogy pl. a búza előállításának költsége átlagban 50 százalé-

kal esett. Amíg például kis gazdaságokban termelve, a termelési költség acreként 16.5 dollár volt, nagyüzemben ez 8 dollárra esett.⁸

Ha külföldön a mezőgazdaság fejlődését nézzük, azt látjuk, hogy az kétirányban folytatódik. Alakulnak hatalmas birtoktestek, mezőgazdasági nagyüzemek, gépierőre, tömegprodukcióna berendezkedve és kisebb gazdaságok, egy-egy speciális termelési ág magas színvonalon álló művelésére.

Voltaképpen a gazdasági életnek az a specializálódása, amelyik az iparban már a múlt század végén nagyrészt végbement és a mezőgazdaságban már a háború előtt kezdődött, folytatódik most, rohamos léptekkel. Ez a folyamat tulajdonképpen a kapitalizmus lényegéhez tartozik, fokozatos fejlődés a zártkörű, egyéni gazdaságokból a forgalmi gazdaságok felé, áttérés abból a gazdálkodásból, mely elsősorban saját szükségletére dolgozik, az eladásra, értékesítésre dolgozó gazdálkodásra. Szakembereink véleménye szerint a mezőgazdasági termelésünk elmaradottságát túlnyomó részben ezen specializálódás hiányának kell tulajdonítanunk. Ausztria is, Svájc is, már megelőzött bennünket ezen az úton. Ha élni akarunk, a magyar mezőgazdaságnak is ezen az úton kell minél gyorsabban haladni és ennek a folyamatnak az eredményeképpen a kialakuló „üzemesített“ szinte azt lehetne mondani „üzleti alapra fektetett“ gazdaságok, sokkal jobban rá lesznek utalva a forgalom eszközeire és elsősorban a hírszolgálatra, mint az eddigiek. Joggal lehet mondani, hogy tulajdonképpen a hírszolgálat az, amely a differenciált, tagozott közigazdaságot egy egységes rendszerbe képes foglalni. A hírszolgálat adja meg a forgalom kiterjesztésének és a forgalom gyorsításának a lehetőségét. A hírszolgálat biztosítja az árak egyenletességét, állandóságát, az árak ellenőrzésének a lehetőségét s ezáltal minden gazdasági kalkuláció biztonságát és a rizikó lehető csökkentését. A hírszolgálat révén új meg új termelőegységek kapcsolódhatnak be a gazdasági élet vérkeringésébe, ahogy azt már tényleges példákön látjuk, mikor egy-egy vidék távbeszélőhálózatának kiépülése új meg új termelőrétegeknek a közigazdaságba való bevonását hozta magával.

Az újraéledő magyar mezőgazdaságnak gyors és olcsó hírszolgálatlaltal, olcsó és pontos postaszolgálatlaltal való ellátása, a közeljövő legfontosabb feladata lesz.

A hírszolgálaton felül a magyar posta másképpen is részese lehet a mezőgazdaság fellendülésének és átalakulásának. A magyar vasúti közlekedési hálózatot a centrális elrendezés jellemzi; az összes vonalak Budapest felé vezetnek. Széchenyi István elgondolása volt ez, ki ezen a révén akarta Budapest fejlődését előmozdítani. Ezt a célt el is értük, de ennek következménye az lett, hogy a vidék nagy területei vasúti közlekedés nélkül maradtak és anélkül vannak jelenleg is. Ma már a gépkocsi útján tudunk segíteni ezen a bajon. Erre a segítségre fokozott mértékben lesz szükség akkor, ha a mezőgazdaságnak előbb említett tagozódása már végbement. A forgalomra termelő kisgazdaságok csak akkor életképesek, ha azok termelvényeinek akadálytalan elhelyezésé-

⁸) „Agrárváltság“. Léderer Miklós. Magyar Szemle, 1932. október.

ről megfelelő gyűjtő- és elosztóhálózat útján gondoskodunk. Ennek a szolgáltatásnak ellátására a magyar posta, a maga kiépített gépkocsi hálózatával, elsősorban volna alkalmas. De a szállításon kívül mindazokban az esetekben, ahol a hatósági ellenőrzés a csomagolásnál, márkázásnál, mérlegelésnél, hitelesítésnél szerepet játszik: a magyar posta — a külföldi postaintézmények mintájára — hasznos és áldásos feladatot tölthetne be.

További fejlődési lehetőséget ad rövid időn belül az a folyamat, mely most az Alföldön az ú. n. „tanyarendszer“ átalakulása folytán végbemegy.⁹ A tanyák szerint üzött gazdálkodás úgy közigazgatási, mint gazdasági tekintetben számtalan nehézséget rejt magában és ezért már megkezdődött a tanyáknak apró községekké való átszervezése. Minden ilyen község egy-egy újabb kulturális és gazdasági központ lesz, mely fokozottabb mértékben fogja a posta szolgáltatásait igénybevenni.

A posta tehát a mezőgazdaságnak mindebből a szükségképpen következő gazdasági és helyi átalakulásából kétféleképpen részesedhetik: 1. közvetlenül, mint a termelés és forgalom egyik tényezője. 2. közvetve, azon az alapon, hogy a nemzeti jövedelem emelkedésénél nagyobb lesz az a hányad, melyet a lakosság egyéni és kulturális szükségleteinek kielégítésére fordíthat.

De mind ennek feltétele, hogy a magyar posta ott álljon hűséges segítőtársaként a magyar falu mellett, ne csak kielégítse jogos igényeit, de meg is előzze természetes és célszerű kívánságait, ne mankót adjon a kezébe, amellyel döcög, de eszközöket és szerszámokat, amikkel új pilléreket faraghat a magyar közgazdaság épületéhez.

A másik tényező a postaintézmény jövője kialakulásában: saját szervezetének és berendezéseinek tökéletesedése. Ebből a szempontból döntő jelentőségű a technika fejlődése. Az 1931. évi német postahét megnyitásánál az elnöklő államtitkár külön kiemelte, hogy a német birodalmi posta közlekedés politikájának a technika óriási vívmányai biztosítanak új lehetőségeket és hatalmas működési teret.¹⁰ Valójában talán nincs is a műszaki tudományoknak ága, ahol a fejlődés az utóbbi időben olyan rohamos lett volna, mint a hírszolgálatban, úgy új találmányok, mint a meglévő berendezések tökéletesítése terén. Akár a rádió fejlődésére, akár a gyorstávíró készülékekre, a távkábelek tökéletesedésére, a vidéki automataközpontokra, vagy a legújabbban egyre előtérbe nyomuló képátvitelre gondolunk, mindenhol rövid időn belül hatalmas újításokkal találkozunk, melyek újabb és újabb működési teret jelentenek és újabb fejlődési lehetőséget ígérnek.

A postának szerencsés jogi helyzetéből következik, hogy az új találmányok nem versenytársakat, de ellenkezőleg segítőtársakat jelentenek. Nem féltelmes démonokat, amelyek egész termelési ágakat tesznek tönkre, hanem szükséges szolgákat, melyeket korlátlanul kihasználhat. Nyilvánvaló, hogy a postánál a *monopolisztikus elvnek* érvényesülése az, mely ezt az előnyös helyzetet lehetővé teszi. Ez a monopolisztikus helyzet az egész közgazdaságnak érdeke, mert

⁹ Kerék Mihály: A telepítés kérdéséhez. Magyar Szemle, 1932. november.

¹⁰ „Gegenwartsfragen der Deutschen Reichspost.“ 1931. R. v. Decker's Verlag.

ilyen messze elágazó, hatalmas szervezetnél a szervezet egységében és az egységes irányításban rejlő gazdasági érték az egész ország közgazdaságának csak hasznára lehet. De a monopolisztikus helyzetből következik az is, hogy az üzemenk mindig a tökéletességnek azon a fokán kell állani, — úgy szervezet, mint berendezés tekintetében —, amely a kultúrállamok intézményeinek megfelel, mert a monopólium legjobb védelme az, ha a monopóliumot élvező a legjobbat, leggazdaságosabban, tehát a *legolcsóbban tudja nyújtani*.

Ezért joggal elmondhatjuk, hogy azok, akik ezelőtt kb. tíz évvel, hozzákezdtek a magyar hírszolgálat újjászervezéséhez, úgy a posta, mint a magyar közgazdaság szempontjából nagyjelentőségű és hasznos dolgot végeztek. A posta szempontjából azért, mert a magyar hírszolgálatnak nyugati nivóra emelése egyik feltétele volt annak, hogy a magyar posta visszautasíthassa azokat a támadásokat, melyek egy monopolisztikus *közüzem* ellen biztosan jelentkeznek, a közgazdaságnak pedig azért, mert csak a hírszolgálat akadálytalan működése képesíti a közgazdaságot, hogy a forgalmi gazdaság rendszerében megmaradva más államokkal versenyképes legyen. A forgalmi gazdaság kereteiben a kifogástalan hírszolgálat biztosítja a nemzetgazdaságban rejlő termelési kapacitás teljes kihasználását és csak ez adja meg a további fejlődés lehetőségét.

Felmerülhet az a kérdés, vajjon a jelen gazdasági válságban, a „mának“ nyomasztó gondjai közepette, időszerű-e egyáltalában a „holnap“ lehetőségeiről, a várható fejlődésről és haladásról beszélni. Azt hiszem, hogy igen! Az intézményeknek is van bizonyos önálló életük, mely a mindennapi élet változásaitól függetlenül, az intézmény céljánál, rendeltetésénél és saját belső értékénél fogva, magában hordja a fejlődésnek vagy a hanyatlásnak a rugóit. Ha számba vesszük a jövő gazdasági fejlődésnek az irányát és azokat az eszközöket, melyek ezen fejlődés megvalósításához szükségesek, túlzás nélkül azt mondhatjuk, hogy a magyar postaintézmény még hatalmas fejlődésnek néz elébe.

És ennek a ténynek különös jelentősége van nálunk magyaroknál. A magyar lélek mindig hajlamos a csüggedésre és a magyar embernél a rövid fellángolások idejét mindig a hosszú reménytelenség szokta felváltani. Az a tudat, hogy a magyar posta történelmi feladatok előtt áll, talán alkalmas arra, hogy még a mai sívár viszonyok mellett is fellelkesítse a magyar posta személyzetét, mert ezek a feladatok új célokat jelentenek, az új célok pedig új vágyakat és új reményeket.

JOGESETEK ÉS JOGGYAKORLAT.

Cas juridiques et jurisprudence.

Távbeszélő szaknévsorba való felvétel.

Dr. W... M... bpesti ügyvéd a posta ellen indított perében annak ítéletileg való kimondását kérte, hogy a postavezérgazgatóság kiadásában megjelenő Budapesti Távbeszélő Szaknévsorról a „Hivatalos kiadás“ kitétel, továbbá „A Budapesti Táv-

beszélő Hálózatok előfizetőinek szaknévsora“ szöveg töröltessék. Egyúttal azt kérte, hogy mivel őt a szaknévsorba díjtalanul nem vették fel, a posta 201 pengő kártérítés fizetésére köteleztessék.

Felperes keresetében azt adta elő, hogy a „Hivatalos kiadás“ felírással ellátott

névsor csak az összes távbeszélő előfizetőket tartalmazhatja, mert éppen ez a jelzés mindenkiben azt a hitet kelti, hogy az teljes névsor s mivel a posta már évek óta díjtalanul teszi közzé e névsorban az előfizetőket, ezt a kötelezettségét egyoldaluan nem változtathatja meg. A távbeszélő előfizetők és a posta között kétoldalú jogviszony áll fenn, a keresk. min. tehát egyoldaluan nem rendelhet el jogérvényesen azt, hogy ezentúl csak díjazás mellett kérhetik az előfizetők a szaknévsorba való felvételüket. A jelenlegi állapot a közönség megtévesztésére alkalmas. Ily körülmények között a szaknévsor nem lehet teljes azért sem, mert nem mindenki hajlandó a közzététel díját megfizetni.

A posta képviselője a tárgyalás folyamán arra hivatkozott, hogy a közzététel feltételeit a felek közösen csak a magánosok által kiadott szaknévsornál állapíthatják meg és változtathatják meg. A távbeszélő előfizetőknek a postával szemben fennálló jogviszonyát azonban a Tb. Ü. Sz. szabályozza, amelynek minden előfizető a belépésekor aláveti magát. A Tb. Ü. Sz.-ban egyrészt a posta nem vállalt kötelezettséget arra, hogy a szaknévsorban az összes távbeszélő előfizetőket közzé teszi, amint ezt eddig sem tette (pl. nem voltak benn a tisztviselők, földbirtokosok, stb.), másrészt a Tb. Ü. Sz. biztosítja a postának azt a jogát, hogy a fennálló jogviszonyt rendeleti úton módosítsa. Az idevonatkozó rendelet, mely szerint ezentúl a szaknévsorba csak azok vétetnek fel, akik azt kérik és az ezért járó díjat megfizetik, a Budapesti Közlöny 1932. évi 20. számában szabályszerűen kihirdettetett, tehát az, mint jogszabály kötelező erővel bír. A bíróság ezen az alapon felperest keresetével elutasította. Az ítélet a felperes fellebbezése folytán még nem jogerős.

Postadíjak közadók módjára való behajtása. Dr. F... L... budapesti ügyvéd a postával való jogviszony fenn nem állásának megállapítása iránt pert indított a budapesti központi kir. járásbíróságnál a kincstár ellen.

Felperes ugyanis a címére szóló „Hivatalból portóköteles” küldemények átvételét megtagadta. Emiatt kényszerkérzésítés foganatosított és a postadíjak tőle behajtottak.

Felperes keresetében azt vitatta, hogy ő nem tekinthető a postát igénybevevő félnek, mert a postának a szállításra megbízást nem adott, a küldeményeket nem csak át nem vette, hanem az átvétel ellen határozottan tiltakozott, a postával tehát semmiféle jogviszonyba nem került, következképpen jogviszony hiányában az alperes kincstárnak, illetőleg a postának

vele szemben követelése nem keletkezhetett. Egyébként sem tartozik annak megállapítása a posta hatáskörébe, hogy áll-e fenn jogviszony vagy sem, mert ez általában mindenütt a bíróság elbírálására van bízva.

A posta képviselője a P. Ü. Sz. 3. §. 2. pontja alapján pergátló kifogással élt, mely szerint a postai díjszabás alkalmazása, valamint a díjak kiszabása tekintetében felmerülő vitás esetek bírói eljárás és döntés tárgyává nem tehetők. Ami pedig a jogviszony megállapítását illeti, a postadíjak kiszabása nem történhetik meg annak vizsgálása nélkül, hogy van-e jogalap a postadíjak követelésére nézve, ilyen esetben tehát a jogviszony fennállásának elbírálásánál a posta nem lépi át hatáskörét.

A bíróság mindenben elfogadta a posta képviselőjének érvelését és a pert ítélettel megszüntette. Az ítélet a felperes fellebbezése folytán még nem jogerős.

Fagalyazásból folyó kártérítés. Tóth Andrásné révaranyosi lakos földbirtokos a távirtdavonalk mentén túlságos mérvben történt galyazás miatt a kisvárdai kir. járásbíróság előtt 155 P kártérítés iránt pert indított a posta ellen. Keresetében azt állította, hogy a távirtdamunkások, a birtokát szegélyező akácfaék közül 5 éves fákat vágat ki, mely pedig részint töből, részint derékban ahelyett, hogy azoknak a távirtdahuzalok 1 m. légterébe nyúló ágait galyazták volna le.

A bíróság előtt a galyazást végző távirtdamunkás eskü alatt vallotta, hogy fát nem vágat ki, hanem csak tőhajtásokat és ezekből is csak azokat, amelyek a huzalok alatt nőttek, vagy azokat érintették. Valótlannak mondták, hogy a fákat derékban vagy tövestől vágat ki. Ezzel szemben a község két esküdtje és a mezőőr, akik a galyazás után helyszínen megjelentek, ugyanazt vallották, amit a felperes keresetében előadott.

A debreceni igazgatóság kiküldöttje a panasz megvizsgálásakor tanuk előtt megszámlálta a kivágott fákat és azt állapította meg, hogy a 329 közül a vágás módjából következtetve, csak 179 darabot vágat ki a távirómunkások és ezek között is a legvastagabb 4—5 cm. volt. Erre nézve a tanuk szintén ki lettek hallgatva, azonban a bíróság Bagi István nyug. csendőrőrmesternek és Rác Péter gazdálkodónak eskü alatt tett vallomását fogadta el valónak, amely szerint ők jelen voltak mindvégig, amikor a három távirtdamunkás felügyelet nélkül mind a 320 fát a keresetben előadott módon kivágta. A bíróság a kincstárt a keresetbe vett 155 pengő kár megtérítésére kötelezte.

Közli: dr. Krajcsik Géza, p. igazgató.

Engedményezésről szóló értesítés kézhezvételének jogi következménye.

A.... postaigazgatóság 1930. évi február hó 25-én ..... kárpitos cégnél 1400 pengő vételárért egy bőr clubgarnitúrát rendelt. A cég a vételárat 1930. évi március hó 1-én kelt és az igazgatósághoz 1930. évi március 2-án beérkezett bejelentése szerint a Sz..... bankra engedményezte. Az engedményezés megtörténtéről szóló értesítés beérkezése után az igazgatóság értesítette a céget, hogy az engedményezésre tekintettel a megrendelést visszavonja. Az engedményező cég cégvezetője erre szóval kijelentette, hogy az engedményezést hatálytalanítani fogja. Az igazgatóság e szóbeli kijelentésre a rendelést fenntartotta.

A cég a clubgarnitúrát leszállította és a vételár 1930. évi április hó 8-án a cégnek kiutaltatott.

Az engedményes bank 1930. évi május hó 13-án kelt levelében felhívta az igazgatóság figyelmét, hogy a cég a leszállított clubgarnitúra vételárat a bankra engedményezte és kérte a vételárnak a kiutalását. Minthogy a bank az igazgatóságtól az engedményezés tudomásul vételét kérő beadványára választ nem kapott, az 1400 pengő követelését a cégért készítő kezességet vállaló..... cég folyószámla követeléséből való leírás útján egyenlítette ki. Ez pedig azért volt lehetséges, mert a bank az engedményező kárpitos cégnek a kölcsönképen folyósítandó 1400 pengő erejéig egy készfizető kezes jótállását kérte. Az engedményező cég erre..... cég oly tartalmú kezességi levelét adta át a banknak, hogy a kezes a folyósított 1400 pengő összegű kölcsönért készfizető kezességet vállal és felhatalmazza a bankot, hogy folyószámla követeléséből szükség esetén a szóbanlevő tartozást kiegyenlíthesse.

Minthogy az engedményes bank a kezességi okirat alapján követelését megkapta, a m. kir. postával szemben követeléssel nem lépett fel.

A készfizető kezességet vállaló cég azonban az engedményező cég helyett kifizetett 1400 pengőnek a m. kir. postától való megtérítését kérte azzal az indoklással, hogy a kárát a..... igazgatóságnak az az eljárása okozta, hogy a clubgarnitúra árát nem az engedményes banknak, hanem az engedményező cégnek utalta ki. Kérelmével elutasított, mire a kezességet vállaló cég a m. kir. kincstár ellen a budapesti központi járásbírósnál pert indított. A bíróság a lefolytatott bi-

zonyítási eljárás alapján a következő ítéletet hozta:

A kir. járásbíróság a felperest keresetével elutasítja és egyben kötelezi őt, hogy 180 pengő, azaz Egyszáznyolcvan pengő perköltséget 15 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessen meg az alperesnek.

Az ítélet indokolása a többek közti a következőket tartalmazza:

A felperes keresete jogalap nélküli.

A felperes jogi tévedésben van, amidőn a már fent ismertetett két különálló jogügyletet egymással összekapcsolva, azokból jogokat akar származtatni a saját javára az alperessel szemben.

A felperes az alperessel illetve a..... postaigazgatósággal szemben semmiféle jogviszonyban nincsen, sem a kölcsönügyletből, sem az engedményezésből folyóan.

A kérdéses kölcsönügylet ugyanis kifejezetten és kizárólag csak 3 személy között jött létre, nevezetesen....., mint ados, a felperes, mint készfizető kezes és a sz..... bank, mint a kölcsönt folyósító hitelezők között.

Az engedményezés jogügylete pedig ugyancsak három személy között jött létre, még pedig ..... engedményező, a.....postaigazgatóság, mint ados és a.....bank, mint engedményes között.

Nyilvánvalóan következik, hogy a két jogügylet egymástól teljesen önálló és független.

A felperes tehát nem állván jogviszonyban az alperessel, a kereseti követelésre vonatkozóan jogos igényt az alperessel nem támaszthat.

Közömbös tehát az a ténykörülmeny, hogy az engedményezés megtörténte után ..... az engedményezést vissza vonta-e vagy sem és hogy erről értesítette-e az alperest és a ..... bankot vagy sem — ezen kereseti igény elbírálása szempontjából.

Amennyiben tehát a felperest bármilyen jogsérelem is érte volna, a már ismertetett ügyletekből folyóan, nevezett csakis a vele jogviszonyban álló....vel, avagy a ..... bankkal szemben támaszthatna valamelyes igényt.

Ezért a bíróság minden bizonyítás mellőzésével a felperes keresetét elutasította és egyben őt, mint perveztest a Pp. 425. §-a alapján az okozott perköltségekben is marasztalta.

Felperes az ítélet ellen fellebbezéssel élt. A budapesti kir. törvényszék, mint fellebbezési bíróság az elsőbírói ítélet megváltoztatásával a következő végítéletet hozta:

Az elsőbíróság végítéletét részben megváltoztatja, kötelezi az alperest, hogy felperesnek 1400 (egyezerzernegyszáz) pengő tőkét, az után 1930. évi május hó 15. napjától számított 5% kamatot és — perbeli képviselője kezéhez — 190 (egyszázkilencven) pengő elsőbírósági, továbbá 94 (kilencvennégy) pengő fellebbezési eljárási költséget 15 nap alatt végrehajtás terhével fizessen meg. A meghaladó kamatkövetelés tekintetében az elsőbíróság végítéletét helybenhagyja.

Indokolás:

Az elsőbíróság végítéletében foglalt, meg nem támadott tényállást elfogadja a fellebbezési bíróság azzal a kiegészítéssel és annak kiemelésével, hogy az engedményezésről szóló értesítés 1930. évi március hó 2. napján érkezett be az alpereshez beismerése szerint, a.....bank követelését pedig — a banknak az alperes előkészítő iratában hivatkozott levele szerint — 1931. március hó 21. napján fizette ki a felperesi cég tulajdonosa.....

A tényállást, illetőleg az a fellebbezési észrevételeiben tett előadása alperesnek, hogy a clubgarnitúra vételárát még az engedményezés tudomására jutása előtt fizette ki az engedményezőnek, nem nyert bizonyítást, de valószínűtlen is, mert a meg nem támadott, irányadó elsőbírósági tényállás szerint a rendelés 1930. évi február hó 25. napján történt, az engedményezésről szóló értesítés pedig — az előbb kiegészített tényállás szerint 1930. március hó 2. napján érkezett be az alpereshez, tekintve, hogy nem kész, hanem rendelésre készítenő bútort képezte a vétel tárgyát — a rendelés és az engedményezésről szóló értesítés vétele közötti rövid időközben a rendelés alapján a clubgarnitúra el sem készülhetett, így valószínűtlen, hogy az alperes még az engedményezésről való értesítés vétele előtt fizette ki az eladó és engedményező..... cégnek a bútorként engedményezett vételárát.

Ezen kiegészített tényállás mellett téves a megtámadott ítélet jogi álláspontja és döntése.

Téves a megtámadott ítéletnek az az álláspontja, hogy a felperes az alperessel nincs jogviszonyban.

Az általános magánjognak a bírói gyakorlatban kialakult szabálya (C. 1.300—1919.) és a jogirodalom (dr. Raffay Ferenc Magyar Magánjog III. kiadás, 2. kötet, 256. oldal) álláspontja szerint az adós helyett fizető kezese a hitelező helyébe lép, akire a kielégített hitelező kö-

vetelése ennek minden járulékával a követelés biztosítására szolgáló jogokkal együtt ipso iure száll át.

Az irányadó tényállás szerint a kölcsönkövetelés az egyenes adós..... cégnek a..... kir. postaigazgatóság, illetve a kir. kincstár ellen fennálló engedményezett vételár követelésével volt biztosítva, ezért az egyenes adós tartozásának a készfizető kezese felperes részéről történt kiegyenlítése következtében — a bírói gyakorlatban kialakult előbbi jogszabály értelmében — a kiegyenlített kölcsönkövetelés biztosítására szolgáló engedményezett követelés ipso iure — tehát törvényes engedmény (cessio legalis) címén átszállt a felperesre.

Ez alapon az alperes jogviszonyban áll a felperessel, a felperes jogszerűen követelheti az eladó..... cég által a kölcsönadó..... bankra engedményezett és arról reá (felperesre) szállott vételárkövetelés megfizetését az alperestől.

Nem jöhet figyelembe alperesnek az a védekezése, hogy az engedményezésről szóló értesítés vétele után a..... postaigazgatóság a rendelést az eladó..... cég hozzájárulásával hatálytalanította, az utóbbi cég pedig az engedményezést visszavonta, mert az engedmény és arról való értesítés folytán az alperes az engedményes..... bankkal került jogviszonyba, az utóbbi hozzájárulása nélkül az engedményről való értesítés után az engedményező..... cég a követelés felett már nem rendelkezhetett, annak az alperes — a követelés megszüntető joghatállyal — fizetését már nem teljesíthetett. Az pedig, hogy az engedményes..... bank a rendelés és az engedményezés visszavonásához, valamint az engedményezett kezéhez való fizetéshez hozzájárult volna, végül, hogy az engedmény alapján a követelésnek a postaigazgatósággal szemben való érvényesítéséről lemondott volna, bizonyítást nem nyert, ezért a vitatott megszüntető tények az engedményes..... bankkal szemben hatálytalanok voltak, következképp a felperessel szemben sem bírnak jogi kihatással.

Felperes keresete a kifejtetteknek fogva az alperessel szemben jogszerű.

A követelés összegszerűségét az alperes maga sem vonta kétségbe, a kamatot illetőleg a keresetbe vett kamatfizetési kezdőidőpont tényalapját a felperes nem adta elő és nem bizonyította, bizonyíték híján a fellebbezési bíróság a felperes vitássá nem tett azt a kereseti előadását vette alapul, hogy a..... bank 1930. évi május hó 16. napján hívta fel az alperest az engedményezett követelés folyó-

sítására, ettől az időponttól, mint a megintés napjától a K. T. 282. §-a alapján jogosnak találta a kamat követelést.

A kifejtett okokból a fellebbezési bíróság az elsőbíróság végítéletét megváltoztatta és az alperest a kereseti tőke,

annak az előbbi megintés napjától számított törvényes kamatai és mint pervesztést a Pp. 508. és 425. §-a alapján az elsőbírósági és fellebbezési eljárási költségben marasztalta.

Közli: Dr. Tajthy József, p.-tanácsos.

ELMÉLET — GYAKORLAT.

Théorie — Pratique.

13. Címzés.

A feladó a csomagok szállítólevelét (szállítójegyzékét, kézbesítési vevényét) tintaceruzával kiállíthatja-e?

Igen.

A P. Ü. Sz. 28. §. 12. pontja szerint: „Tintáíróval csak közönséges vagy ajánlott levélpostai küldemények és nedves alapon a csomagok címrátát szabad írni.”

Igy intézkedik a londoni csomaggyezmény-szabályzat 6. cikk a) pontja is.

Ezek szerint mind a belföldi, mind a nemzetközi forgalomban a csomagok címzésénél a tintaceruza használata meg van engedve.

A csomagok kísérő-okirata a szállítólevelél (szállítójegyzék, kézbesítési vevény),

amely a csomag címrátával megegyező adatokat tartalmaz. A postakezelés szempontjából a csomag címrátában foglaltak ép oly fontosak, mint a szállítólevelén (szállítójegyzékén, kézbesítési vevényen) feltüntetett adatok. Ebből tehát az következik, hogy az adatok felírásához használt íróeszközök egyformán használhatók a csomagnál és a szállító-okiratnál. Nem volna ugyanis megokolt azt követelni a feladótól, hogy postára adott és tintaceruzával nedves alapon megcímezett csomagjának szállítólevelét (szállítójegyzékét, kézbesítési vevényét) tintával állítsa ki.

A fentebb idézett szabály helyes magyarázata tehát az, hogy a csomagok szállító-okiratait nedves alapon tintaceruzával is ki lehet állítani. (81.333—1933. X/4.)

KULFOLDI SZEMLE.

Revue étrangère.

POSTA.

Amerikai Egyesült-Államok.

Az újabb statisztika szerint az Amerikai Egyesült-Államok postája 1932. évben 8.113 gépkocsit tartott üzemben 4.359 főnyi személyzettel. Az egy órára eső üzemi költség, amely 1921. évben még 87 cent volt, 1932. évben már 42 centre esett. E kedvező eredményt az amerikai postaigazgatás a jobb üzemvezetésre, a hatékonyabb felügyeletre és a kocsiállomány felfrissítésére vezeti vissza. Az üzleti eredmény javulása annál feltűnőbb, mert 1932. évben a személyzet heti munkaóráinak számát 48-ról 44-re szállították le.

Ugyancsak 1932. évben külön osztályt állított fel az amerikai postaigazgatás a hivatali mérlegek pontosságának ellenőrzésére. Ez az osztály megállapította, hogy a hivataloknál az évvégén használatban volt kb. 250.000 mérlegnek csak 35% volt pontos; a mérlegek 25%-a azonban a közönség javára és az igazgatás kárára tévedett. Az elmúlt költségvetési évben kb. 826.000

dollárra tehető az a jövedelem kiesés, amely az amerikai postaigazgatást a mérlegek hibája következtében érte. (D. V. Z. 1933. 19.) (k. i.)

Az Amerikai Egyesült Államok postája a mult költségvetési évben 802 millió kiadással szemben csak 656 millió dollár bevétel felett rendelkezett s így a deficit 146 millió dollárra rugott, az előző évi 98 millió hiány mellett. Ha figyelembe vesszük a különböző szolgáltatásokat, főképen a légi- és tengeri közlekedési társulatoknak juttatott szubvenciókat, amelyek kb. 48 milliót tesznek ki, a tulajdonképeni hiány 98 millió dollár. Ez az előző évi 59 millió tényleges postai deficitet 39 millióval túlhaladja. A hiány növekedése a forgalom lényeges csökkenésének a következménye. A kiadások nagyjából azonosak voltak, a bevételek azonban több mint 49 millió dollárral apadtak. A forgalom ily nagymértű csökkenésével még nem találkoztunk az amerikai posta történetében. Ez a csökkenés nem volt egyenlő mértékű az állam egész területén. Némelyik városban alig

mutatkozik visszaesés a forgalomban, másutt — a nagy kereskedelmi gócpontokban — a csökkenés a 10%-ot is meghaladta, az átlagos 7%-kal szemben. A deficit eltüntetése céljából a díjtételeket átmenetileg felemelik.

A postaforgalom általános visszaesésével szemben a légiposta forgalma a múlt költségvetési évben fejlődést mutat. Az év folyamán 3 transzkontinentális légivonal nyílt meg és több légivonalat meghosszabbítottak. Míg 1930. június hó 30-án a légivonalak hossza 14.907 mfd. volt, 1931. június hó 30-án az 23.488 mfd.-re emelkedett.

(The Postal Supervisor.) L. B.
Az Amerikai Egyesült Államok csomagpostája. A postaszolgálat kezdetben csak a brit anyaország és az amerikai gyarmat közötti hírközlésre szorítkozott. A szállítási eszközök igen kezdetlegesek, az utak nagyon elhanyagoltak voltak. Nemrég még a magáncégek látták el a csomagszállítást és csak 1912. óta foglalkozik ezzel az üzletággal a posta. Az első évben csak a 4 fontnál nem nehezebb csomagokat — unciánként 1 cent díjért — szállította a posta. A korlátlan csomagforgalom tulajdonképpen 1913. január hó elsején indult meg.

E szolgálati ágak a bevezetése nemcsak a kereskedelem szempontjából, hanem azért is fontos volt, hogy a farmok termelvényeit könnyebben és gyorsabban lehessen a fogyasztókhoz juttatni. A forgalom megindítása óta, ennek jelentékeny részét az ipari termékek és a kereskedelmi áruk továbbítása tette ki. Bár mindenkor nagy súlyt helyeztek arra, hogy a farmok is minél nagyobb mértékben vegyék igénybe ezt a szolgálati ágat, ez nem igen sikerült.

A csomagforgalom statisztikája 1913-ban, a megindítás évében 600 millió csomag szállításáról számol be; 1930-ban 873 millióra emelkedett a továbbított csomagok száma. A posta jövedelméből erre a szolgálati ágra 21% esik. A csomagok súlya 60%-át teszi a posta által szállított küldemények összsúlyának. Érdekes, hogy a posta csomagforgalma következtében a gyorsárú szállítócégek forgalma nem csökkent. A szállítócégek által továbbított csomagok átlagos súlya 1913-ban 12, 1921-ben 22 és 1930-ban 70 fontot tett ki. Ezzel szemben a postacsomag forgalomban 1930-ban egy csomag átlagos súlya 6 font volt. A forgalom különösen 1914. óta rohamosan fejlődik, amiről az ország különböző részeiben, erre a célra épült óriási épületek tanuskodnak.

A forgalom megindításakor a vezetés nem volt egységes. A kézbesítési és szemlélyzeti ügyek az első, — a szállítási

ügyek a második helyettes főpostamester hatáskörébe tartoztak. A díjakra, súlymaximumra, terjedeleme vonatkozó kérdésekben a harmadik helyettes döntött; a szállító eszközökről és a helyiségekről a negyedik helyettes főpostamester gondoskodott. Nem volt központi szerv, amely a forgalmat egységesen irányította volna. A postaminisztérium a folyó évben — törvényhozási felhatalmazás alapján — új osztályt szervezett, amely a csomagforgalom irányítására hivatott és amelynek elsőrendű feladata, hogy ezt a szolgáltatást a közönséggel megismertesse és népszerűvé tegye. Ezenkívül postamesterekből és magasabb rangú tisztviselőkből — a csomagforgalom fejlesztése céljából — bizottságot alakítottak.

(The Post Office Clerk.) L. B.

Ausztria.

Ujsághírek szerint Schmidl gráci mérnök számos bel- és külföldi hírlapíró jelenlétében a Grác melletti Garach-lejtőkről egy általa szerkesztett postarakétát, mely 283 darab különböző levélpostai küldeményt vitt magával, Arzberg felé útnak indított. A postarakéta néhány másodperc alatt minden különösebb baj nélkül célt ért. (D. V. Z. 1933. 17.)
 (k. j.)

Belgium.

Brüsszel, Belgium legjelentékenyebb városa, a szomszédos községekkel együtt kerekén 700.000 lélek (96.000 épület) postai szükségletéről gondoskodik. A kézbesítés Brüsszelben központosítva van és azt a Brüsszel 1. számú hivatal 185 kézbesítő kerületben 704 kézbesítővel látja el. A kézbesítőket rendszerint külön közúti vasúti járatok szállítják ki a kézbesítő körzetükbe. Leveleket köznapokon négy-szer, 6 óra 45', 9 óra 15', 14 óra 45' és 18 órakor kézbesítenek. Utalványt naponként csak egyszer, a második kézbesítő körútnál, ajánlást kétszer, a második és harmadik kézbesítő körútban kézbesítenek. Vasár- és ünnepnapokon a leveleket és ujságokat egyszer kiveszik címzettjeiknek.

A város területén 403 levélszekrény van kifüggesztve a rendes és a belváros területén 6 szekrény a légipostai küldemények bedobására. A levélszekrényekből naponként hatszor gyűjtik be a levelezést; az első általános gyűjtés 7 óra 30 perckor, az utolsó 21 óra 30 perckor van, — de a város belső területén még este 23 órakor is gyűjtenek. A gyűjtést 16 darab gépkocsi végzi, de a reggeli első és egyik délutáni gyűjtést a kézbesítők térti útjukban maguk végzik. Vasár- és ünnepnap csak egyszer, délben van általános gyűjtés. A pályaudvari hivataloknál kifüggesztett levél-

szekrényeket azonban minden vonat indulása előtt kiüritik.

A város területén 32 teljes szolgálatú postahivatalon kívül még 157 kisebb postai szerv teljesít felvevő szolgálatot. A felvevő munkahelyek általában reggel 8—19 óráig déli szünet nélkül állanak a közönség rendelkezésére. A 32 teljes szolgálatot ellátó hivatal legtöbbje egyúttal mint kézbesítő hivatal is működik, azokra a kerületbeli küldeményekre nézve, melyeket valamely okból nem kézbesítenek a címzettek lakására.

Minthogy a jelentékeny kiterjedésű város kézbesítő szolgálatának egyetlen hivatalból való ellátása mind nagyobb nehézséget és késedelmet jelent, a belga postaigazgatás most dolgozik a kézbesítés decentralizálásán. A tervek szerint a közeljövőben Brüsszel városban 4 hivatal látja majd el a kézbesítő szolgálatot. Az új kézbesítőhivatalok közül a Brüsszel 3. sz. hivatal berendezése már is folyamatban van. (U. P. 1933. 4.) (k. j.)

Csehszlovákia.

Csőpostaberendezés üzembehelyezése Prágában. Prágában 1932-ben modern csőpostát helyeztek üzembe, mely Prága városának egész területét behálózza s mely leveleknek, levelezőlapoknak és nyomtatványoknak gyors szállítására, valamint a táviratoknak a központi táviróhivatal és a kerületi hivatalok közti gyors továbbítására szolgál. A csőposta hálózat teljes hossza 53.535 méter, melyből 8.097 méter az előfizetőkkel való hálózat céljaira, többi része pedig a posta és táviróhivatalok közti összeköttetés céljaira szolgál.

A prágai csőposta az ú. n. automatikus rendszer szerint készült, melyet motoros erő hajt. A 62 gépesoportot alkotó motort 18 gépteremben helyezték el. A motoroportók energiája 4—7.5 lóerő. (J. T. 1933. 4.) H. F.

Lengyelország.

A lengyel postaigazgatás 1932. évben „élelmiszercsomag” elnevezéssel a beltöldi forgalomban a csomagoknak olcsóbb díjzabással szállított válfaját rendszeresítette. Sőt, tekintettel az élelmiszereknek az ország különböző részein egymástól jelentékeny eltérést mutató hullámzására, az élelmiszerek megrendelésével kapcsolatos táviratokra és levélpostai küldeményekre nézve is — bizonyos feltételek mellett — kedvezményes díjzabást engedélyezett.

A lengyel posta kedvezményes díjzabása nemcsak a friss és konzervált gyümölcsre, hús és teifélékre, hanem azok mindenféle alakú feldolgozására, továbbá az olajra, zsírra, mézre, lisztre, zöldségfélére, borra, élesztőre, izesítő szerekre, sőt a sütőporokra is kiterjed.

Ezek az élelmiszercsomagok csak 10 kg. súlyhatáráig fogadhatók el és a burkolaton kézírással vagy jelzőcédulával a csomag kedvezményes voltát „Élelmiszercsomag” feljegyzéssel jelezni kell. Az élelmiszercsomagok nem láthatók el értéknylvánítással, de utánvétellel megterhelhetők. Vegyes tartalmú csomagokat nem illeti meg a kedvezmény. Terjedelmes kezelés nem köthető ki. A közös címre küldött nem utánvételes élelmiszercsomagokból 5 darab küldhető egy szállítólevéllel. Az utánküldést és visszajelentést a romló tartalmú csomagoknál a feladó nem kérheti, az ilyen csomagokat kézbesíthetlenség esetében a kézbesítő hivatal a feladó veszélyére elárverezi.

Ezeket a csomagokat nemcsak a hivataloknál hivatalos órák alatt, sőt azon túl is pótdíj nélkül, de a pályaudvarokon a küldöncöknél is fel lehet adni. Kézbesítést, illetőleg csak az utánvételes élelmiszercsomagokra nézve áll fenn az a megszorítás, hogy a címzett a hivatalos óra alatt, a hivatalban veheti át; egyébként a nem utánvételes élelmiszercsomagokat címzettjeik már a pályaudvaron is átvehetik a küldöncőtől.

Az élelmiszert forgalom könnyítésére a lengyel posta külön „Élelmiszertávirat”-okat is rendszeresített. Ez alatt a fogyasztó, termelő és a kereskedő között váltott és élelmiszerteljesítéssel kapcsolatos azokat a táviratokat kell érteni, melyeket feladók az e célra rendszeresített úrlapokon adnak fel.

Az a termelő, illetőleg kereskedő, akinek valamely élelmiszertől bizonyos készlet áll rendelkezésére, annak a piacon való elhelyezésére a posta szolgálatait igénybeveheti oly módon, hogy készletét valamely postahivatalnál bejelenti és egyúttal rövidített távirat címet jegyeztet elő. A hivatalok a náluk bejelentett élelmiszerteljesítéskészletek adatait 7 napon keresztül a hivatali hirdetőtáblán a közönség részére közhírré teszik és arra a hivatal által árusított úrlapon avagy távirati úton megrendeléseket fogadnak el és közvetítenek. Az élelmiszercsomagok és az azzal kapcsolatos táviratok és levélpostai küldemények díjai annyira mérsékeltek, hogy a fogyasztók és termelők részére egyformán jelentékeny kedvezményt jelentenek. (U. P. 1933. 4.) (k. j.)

Németország.

A német posta olyan készüléket hozott forgalomba, amelynek használata a postabélyegtel felelegessé teszi. Ez tulajdonképpen olyan levélszekrény, amelybe a feladó a továbbítandó levéllel együtt a levél-

bélyeg árát is elhelyezi. A „Bérmentesítve” szövegű bélyegző lenyomatát automatikusan a levélborítékra nyomja.

Berlinben a közel multban sikeres kísérleteket végeztek olyan automatával, amely ajánlott leveleket vesz fel. Az automatába helyezett levél és bérmentesítési díj ellenében a feladó az automatából megkapja a feladó-vevényt.

Van olyan bonyolult szerkezetű automata is, amely postautóvalnyok kiszolgáltatására való s így a közönség a felvételi osztálynál való hosszas várakozástól mentesül. Az első kísérleti automata 50 márkánál kisebb összegű utalványok kezelésére szolgál s úgy a közönség, mint a posta teljes megelégedésére működik.

(The Post.) L. B.

TAVIRÓ.

Angolország.

Angliában a belföldi táviróforgalom gyenge emelkedést mutat. Erről az angol postaigazgatás számára annyira örvendetes eseményről a „The Telegraph and Telephone Journal” legújabb száma értesíti olvasóit azzal, hogy ilyen forgalmi alakulásra az angol távirószolgálatban már évek óta nem volt példa. (T. T. J. 1933. 218.)

H. F.

Kína.

Véget ért a kínai kormánynak a táviró-társaságokkal folytatott harca. Több évi harc és hosszas tárgyalások után Nankingban a kínai közlekedési minisztérium, valamint a Northern, Eastern Extension és Commercial Pacific Cable Co. társaságok képviselői egyezményt írtak alá, mely a távolkelet táviróüzemét lebonyolító táviró és kábeltársaságoknak a menyei birodalomban elfoglalt életbevágó érdekeiket van hivatva megvédeni és biztosítani.

Az Egyezmény fő pontjai szerint:

1. A társaságoknak Kínában való kábelszolgáltatási jogát a kormány 14 évvel meghosszabbítja.

2. A közlekedési minisztérium a társaságok helyett átveszi bizonyos Sanghaiban nyújtandó garanciák és védelem tárgyában az eziránti kötelezettségeket.

3. A kábel végdíjakat mindkét irányú forgalomban felülvizsgálat alá veszik.

4. A megegyezés tartama alatt a társaságok folytathatják azoknak a kínai területen futó szárazföldi táviróvonalaknak a használatát, melyek kábeleik végpontjait hivatalaikkal összekötik. Ilyen pld. a Sanghai—Woosung vonal. (J. T. 1933. 4.) H. F.

TAVBESZÉLŐ.

Amerikai Egyesült-Államok.

Családi ünnep rendezése távbeszélő útján. Az American Telephone and Telegraph Company egyik tagja igazi ameri-

kai elgondolás szerint rendezte meg s még hozzá amerikai méretekben családjának egyik nagy napját. Az ú. n. konferencia beszélgetések mintájára 9 nagytávolságú távbeszélő áramkör igénybevételével összekötésbe hozta egymással családjának összesen 26 tagot számláló s az Unió-ban New Yorktól San Franciscóig fekvő különböző városban szétszórta lakó egyéneit. Ezek között olyanok is voltak, kik az életben még nem is látták egymást. Miután a nagy család közt ily módon a felette komplikált távbeszélő összeköttetés helyreállt, megindult telefonice a családi ünnep s azt 30 perc alatt le is bonyolították. (T. P. 1933. 8.) H. F.

Angolország.

Az angol csatornában nagy munka van folyamatban. Mintegy 55 mfl. hosszú és 2600 tonna súlyú telefonkábel fektetnek a tengerbe a Szent Margit öböl (Kent) és La Panne (Belgium) között. Ez a kábel, amelynek átmérője $3\frac{1}{4}$ hüvelyk és amely 100.000 font sterlingbe kerül, 30 áramkörrel szaporítja az eddigiek számát. A kábelfektetés hosszadalmas és fáradságos munkája 1 évig tart. A kábelfektetési munkában résztvesz a Faraday nevű kábelhajó, melyről a kábelt egy rakodódereglye közbeiktatásával lefejtik és a kifeszített kábelt hordókra erősítve a part irányában vontatják. (The Post.) L. B.

A londoni távbeszélő 1932. évi eredményéről szóló jelentés, amely nem régen látott napvilágot, nemcsak magának Londonnak a forgalmáról ad képet, hanem felöleli az egész angol távbeszélő működését, amelyet diagrammokkal tesz szemléltetővé.

A gazdasági krízis elmúlt évében a távbeszélő állomások, — valamint a helyi- és távolsági beszélgetések száma emelkedést mutat, ellenben a nemzetközi forgalom az 1931. évvel szemben csökkent.

Londonban az 1932. év végén 463.000 távbeszélő állomás volt, 37.000-rel (9%) több mint az előző évben. A szaporulatot részben új előfizetők jelentkezése, — részben pedig az idézte elő, hogy 25.000 kültelki állomást kapcsoltak a londoni központba. Az új állomások felszerelésének idejét megrövidítették oly módon, hogy a jelentkezők 90%-a a bejelentéstől számított 1 héten belül távbeszélőjét már használhatja.

Az elmúlt évben a tengerentúli forgalom is bővült, amennyiben Egyiptommal, Délafrikával és Venezuelával is létesült távbeszélő összeköttetés. Nem lesz érdektelen megemlíteni, hogy Egyiptom és Fokváros közötti beszélgetést Londonon keresztül bonyolították le.

Az elmúlt évben több távbeszélő- és táviró kiállítást rendeztek, amelyek közül a kensingtoni ifjúsági kiállítás nagy népszerűségnek örvendett. (The Post.) L. B.

Ausztria.

Új osztrák-német távkábelépítő tervek. Az osztrák postaigazgatás távkábelhálózatát kibővíteni kívánja, mert az Ausztriát Németországgal összekötő távkábelvezetékek a nagy igénybevétel következtében már elégteleneknek bizonyulnak. Ezért legújabbán elhatározó jelentőségű tárgyalások folytak az ipari érdekeltiségekkel, melyek a nagy munkák finanszírozása körül folytak. Ha e tárgyalások a várakozásnak megfelelően kedvező eredményre vezetnek, akkor az előmunkálatokat még a folyó év tavaszán meg is kezdik.

Elsősorban Bécs és Passau közti második távkábel fektetéséről van szó, melyet 98 érpárosra terveznek. A munka költségét 20 millió sillinggel veszik számításba, mely összegből 10 millió magára a kábelre, 5 millió a fektetésre, a maradék pedig a mellék munkálatokra fog kelleni. A kábel fektetés révén 1000 munkásnak hosszabb időn át való foglalkoztatása válik majd lehetővé, ami a munkanélküliség leküzdése terén számottevő eredmény.

Az új kábel megépítése különösen azért vált sürögőssé, mert a nemzetközi távbeszélő viszonylatok számára a kábelvezetéki igénylés erősen megnövekedett s emellett a kábelvezetékek átengedése a megfelelő rentabilitást is biztosítja. Így abból a 147 kábel-távbeszélő vezetékéből, mely Ausztriában a nyugat-keleti irányban rendelkezésre áll, már mindössze csak 2 vezeték szabad, viszont a Passau—Bécs szakaszon az áramkörök megterhelése oly nagy, hogy pld. a Berlinnel való távbeszélő forgalomban időnként már félórás várakozási idők is mutatkoztak.

Hogy mily nagy jelentősége van a kábel-távbeszélő forgalomnak az osztrák posta külföldi fizetési mérlegében, ezt az is mutatja, hogy a kábel-távbeszélő révén már eddig is évi 30—30 millió sillinges aktivát sikerült az osztrákoknak elérniök. A távkábelek fektetése óta pedig Ausztria átmenő távbeszélő forgalma 10—11. százalékkal emelkedett.

Az osztrák postaigazgatás 1926. óta az összes szomszédos államokkal távbeszélő kábelösszeköttetéseket létesített, kivéve Jugoszláviát. A legfontosabb vonalak a Bécs—Passau, Linz—Innsbruck, St. Gallen, Innsbruck—München, Bécs—Halbthurn magyar határ, Bécs—Lunenburg, Bécs—Graz—Wildon, Bruck a. d. Mur—Klagenfurt—Tarvis, Bruck a. d. Mur—Linz és Innsbruck—Brenner. Ezekhez a kábelvonalak-

hoz még egy csomó körzeti kábel is csatlakozik. Bécs, Linz és Innsbruck környékén, valamint a Villachból Salzburgba és Tirolba vezető Tauernkábel is. Így Ausztriának eddig összesen 1630 kilométer hosszú távkábele van, a körzeti kábelek hossza pedig 1600 kilométer. A távkábelek első sorban az átmenő nemzetközi összeköttetések céljaira szolgálnak, míg az osztrák belföldi forgalom számára a körzeti kábeleket veszik igénybe. Ausztria átmenő távbeszélő forgalmának bekövetkezett erős fellendülése mindazonáltal oda vezetett, hogy az utolsó időben a körzeti kábeleket már a nemzetközi forgalom céljaira is igénybevevették. (T. P. 1933. 5.) H. F.

RÁDIÓ.

Amerikai Egyesült-Államok.

Német rádió Csikágóban. Csikágóban hat esztendő óta működik egy német nyelvű rádióállomás, William Klein német szerkesztő alapította, hogy Csikágó 600.000 németjének hazai muzsikát és hazai szót nyújtson. A német állomás minden nap közvetít műsort, a környéken lakó németekkel együtt közel egymillió hallgatója van. Ez is reklámokból tartja fenn magát, mint a többi amerikai adóállomás és csupán vasárnaponként iktat műsorába nagyobb hangversenyeket. (Deutsche Welle).

H. O.

Az amerikai rádióipar, amely 1920-ban még ismeretlen volt, a leghatalmasabb amerikai iparok közt a tizedik helyre emelkedett. Ez a hatalmas ipar 1929. évben közel egymillárd dollárt képviselt. Ebben az időben, tehát a gazdasági válság előtt, az amerikai rádióipar 1.200 gyárból, 28.000 raktárból és üzletben, továbbá 700 rádióhírmondó állomásnál összesen 320.000 embert foglalkoztatott. (A. 1932. 504.) T. F.

Befejezés előtt a Rádió-City. Newyork szívében épül az úgynevezett Rádióváros, mely az amerikai rádióvilág egyik legfontosabb központja lesz. A gazdasági válság dacára a munkálatok gyors ütemben haladnak előre. A főépület 60 emelete már készen áll. (Radio Zürich.) H. O.

Amerikai rádóstatistika. Scholsem olyan népszerű a rádió, mint az Egyesült Államokban. Egyedül Newyorkban 1,870.000 vevőkészülék van használatban. A legújabb kimutatás azt közli, hogy 29,900.000 amerikai családból 19,900.000-nek van rádiója. A rádiótulajdonosok közül 44 százalék Amerikában született fehérbőrű, 43 százalék külföldön született fehérbőrű, 8 százalék néger és a többi rézbőrű indián. Ez az első statistika, melyben a rádióelőfizetőket bórszín szerint osztályozták. (Der Deutsche Rundfunk.) H. O.

Szerzői jogdíjak az amerikai rádióban. Az amerikai rádiótársaságok a szerzői jogdíjak megfizetésével kapcsolatban szerződést kötöttek az amerikai színpadi és zeneszerzők egyesületével. Az amerikai rádiótársaságok a szerződés értelmében ezen túl netto bevételük 5 százalékát fizetik ki az egyesületnek szerzői jog címén. Eddig ugyanis a bruttó bevétel 5 százalékát fizették. (Deutsche Zeitung.) H. O.

Angolország.

Politikamentes marad az angol rádió. A Labour-Party javaslatot nyújtott be az angol alsóházaknak, hogy az angol rádiótársaság mellé külföldi mintára tanács állítsassék fel, amely tanácsot a politikai pártok kiküldöttei alkotnák és amely tanácsnak a műsor összeállítására befolyása lenne. A javaslatot 176 szavazattal 28 ellen elvetették. A vitában a postaminiszter is részt vett és kifejtette, hogy a rádiótársaságnak politikai befolyásoktól mentesnek kell maradnia. A postaminiszter ellenőrzőjoga teljesen elegendő. (R. We. 1933. 12.) T. F.

Angol nyelvleckék a londoni rádióban. A londoni rádió „The King's English” címen angol nyelvleckéket közvetít iskolák számára. Az angol kultuszminisztérium egyik bizottsága egy fiúiskolát jelölt ki, amelynek a kurzust egy éven át rendszeresen végig kellett hallgatnia. Az év végével a gyermekek kiejtését összehasonlították olyan növendékekkel, akik a tanfolyamon nem vettek részt. Az eredmény szembevetően jó volt és csak megerősítette azt a nagyon elterjedt véleményt, hogy nagy szükség van a rádió közvetített nyelvleckékre. (Münchener Radio Zeitung.) H. O.

Újból költözik az angol rádióállomás. A most Daventry néven ismert angol hosszúhullámú rádióállomás Droitwichba költözik. Az adóállomás előbb Chermstortban működött és innen került Daventryba. Az angol birodalmi rövidhullámú adóberendezés helyéül azonban Daventryt választották a szakértők és így Daventrynek költöznie kell. Az áthelyezéssel egyidejűleg 150 Kw.-ra emelik az 1554 m-es hullámhosszon működő adóállomás energiáját. Egyidejűleg Drotwichba kerül Midland Regional 309 m.-en működő adóberendezése is, mely Droitwichban már 70 Kw.-al sugározza műsorát. (Der Deutsche Rundfunk.) H. O.

Ausztria.

Kártérítési pör a villamosvasút ellen, mert zavarja a rádióvételt. A grázi villamosvasút ellen egy munkás érdekes pert indított. Beadványában előadta, hogy a villamosvasút miatt nem képes lakásá-

ban rádiózni, annak ellenére, hogy kiváló három-lámpás készüléke van. Amikor a villamos elszalad a háza előtt recseg, ropog, prüsszöl a rádiója, csak éppen a zenei hangok nem hallatszanak belőle. Ez arra vezethető vissza, hogy a grázi villamosnak különleges a vezetéke. Kérte, hogy arra kötelezze a bíróság a villamos-társaságot, hogy a berendezések megfelelően alakíttassanak át.

A bírósági tárgyaláson a villamosvasutak képviselője, Miller ügyvéd előadta, hogy a civilizáció új hajtásának, a rádióknak kellene a már meglévő berendezésekhez igazodnia és nem azt igényelnie, hogy a meglévő világ képét átformálják az új jövevény tetszésére. Az átalakítás a villamos-társaságnak 750.000 Schillingjébe kerülne, amihez évenként további 13.000 Schilling kiadás járul.

A bíróság elutasította a keresetet, de csak azért, mert nem egy lakás bérlője adta be, hanem egy telek tulajdonosa; a villamosvasút pedig a telekkihasználási lehetőséget nem befolyásolja. (Grazer Tagespост.) H. O.

Belgium.

A rádióvételt zavarok elhárítása érdekében Belgiumban a következő királyi rendeletet adták ki:

Első cikk. Azoknak az elektromos gépeknek, berendezéseknek, készülékeknek tulajdonosai, amely készülékek működésükkel közvetlenül vagy közvetve a belga kormány által üzemben tartott rádióállomások adásainak vételét, avagy szabályszerűen engedélyezett helyi rádióhírmondó állomás műsorának vételét zavarják, kötelesek megfelelő intézkedéseket tenni, hogy ezek a zavarok elkerülhessék, vagy csökkenthetők legyenek.

Csak azokat a zavarokat kell figyelembe venni, amelyek olyan rádiókészülékekkel is észlelhetők, melyek a zavarfelvétel elhárításának szempontjából műszakilag is a legmegfelelőbbben vannak összeállítva.

Második cikk. Az elektromos gépek, berendezések, készülékek üzemben tartóira kötelezően előírt általános vagy különleges intézkedéseknél a miniszter, aki alá a táviró és távbeszélő is tartozik, mérlegelni fogja és tekintettel lesz arra, hogy az elrendelt műszakilag indokoltak és gazdaságosan megvalósíthatók legyenek.

Mindazonáltal, amikor a zavarkeltés a használt gépek, berendezések, készülékek rossz állapotából, vagy helytelen kezeléséből származik, az üzemben tartó köteles a zavar megszüntetése céljából a megfelelő intézkedéseket megtenni, bármennyibe is kerülnek azok.

Harmadik cikk. Azokat az eseteket ki-

véve, amelyek miniszteri rendelettel is, szabályozhatók, a gépek, berendezések vagy készülékek üzemtartói csak abban az esetben kötelesek e rendelet utasításaihoz alkalmazkodni, ha az okozott zavar a miniszterhez (ahová a táv. és távb. tartozik) intézett panasz tárgyát képezi és ha ezt a panaszt e rendelet 1-ső és 2-ik cikke és az illetékes bizottság véleménye alapján indokoltnak elismerték, továbbá, ha a miniszter határozatát az érdekelttel közölték.

Negyedik cikk. A posta-, táviró- és távbeszélő miniszter mellé egy bizottságot szerveznek, amely bizottságnak feladata lesz e rendelet 3. cikkében foglaltak végrehajtásaként a miniszterhez benyújtott panaszokkal foglalkozni és meghatározni az általános vagy különleges intézkedéseket, amelyeket a gépek, berendezések, készülékek üzemtartóinál megvalósítani vél szükségesnek, hogy e rendelet követelményeinek megfelelően; megállapíthatja továbbá, hogy mennyi idő alatt kell az elrendelteteket megvalósítani.

A bizottság az általa összeállított javaslatot a miniszter elé terjeszti, aki azután vagy rendelet, vagy az érdekelthez intézett határozat alakjában a tervezetet a 3. cikkben foglaltaknak megfelelően kötelező érvényre emeli.

Ötödik cikk. A miniszter felmerült esetben és kellően indokolva különleges körülmények következtében a rendeletben előírtakkal ellentétben is határozhat.

Hatodik cikk. E rendeletben foglaltak és az ezek alapján hozott határozatok megszegőjét az 1930. évi május 14-i törvény 6. cikk 3. bekezdésében foglalt büntetéssel, azaz: nyolc naptól három hónapig terjedő elzárással és 100-tól 1000 frankig terjedő pénzbüntetéssel, vagy csak e büntetések egyikével büntetik.

Hetedik cikk. Az 1930. évi május 14-i, az 1930. évi június 18-iki és az 1888. évi május 5-i törvény rendelkezéseinek megszegői után való kutatással és azok felfedésével megbizottak, mindegyik a maga hatáskörében és az igazságügyi rendőrség többi tisztjével együttműködve, kötelesek e rendeletben foglaltak megszegői után is kutatni és azokat felfedni. (A. 1932. 505.)

Belgiumban rádióvevőkészülékek próbaidőre való felszerelésének lehetővé tételére a postaigazgatás különlegesen engedélyt, az ú. n. „licence itinérante”-ot rendszeresített. Ezt az engedélyt az elárúsító szolgáltatja ki vevőjének és 15 napig érvényes. (P. 1933. 308.) T. F.

A munkanélküliek Belgiumban és Németországban, ha bizonyos feltételeknek eleget tesznek, a rádióelőfizetési díjak fizetése alól fel vannak mentve. Ezzel szem-

ben Németalföldön, ha egy munkanélküli rádiókészüléket vesz — még ha hitelre is, — munkanélküli segélyét megvonják. (P. R. 1933. 310.) T. F.

Az iskolai rádióhírmondó fejlődése Belgiumban. Belgiumban az iskolai rádióhírmondó előadásokat filmekkel kívánják kísérni, hogy ily módon az előadás az ifjúságra még nagyobb hatással legyen és szemléltetővé is válhasson. Többféle rendszert próbáltak ki, a legcélravezetőbbnek azonban a photoscop-rendszer ígérkezik. Különböző filmeket fognak készíteni a rádióhírmondó előadásokhoz, a magyarázó pedig előadását ezekhez fogja szabni. A brüsszeli photoscop-társaság a kísérleti előadásokon díjmentesen vállalta a közreműködést. Eddig két kísérleti előadást tartottak Belgiumban s az azokon leszűrt eredményeket külön anketén beszélik meg. (J. T. 1933. 4.) H. F.

Ebben az esztendőben Brüsszelnek mind a francia, mind a flamand állomását 75 Kw-os energiára erősítik fel.

Csehszlovákia.

A csehszlovák rádióhírmondó naponta 21 óra 15 perckor külföldön élő csehek részére híreket közöl. (R. Wo. 1933. 13.) T. F. Dánia.

Dániában az 1932. év folyamán 5.442 be nem jelentett rádióztót lepleztek le és ítéltek el összesen több mint 100.00 dán korona pénzbírságra. T. F.

Franciaország.

A rádió megadóztatása Franciaországban. A francia posta kamara-bizottsága megbízást kapott az új rádiótörvény megszerkesztésére. A kormány ahhoz a javaslatához, hogy lámpás készülékekért 50 frank, detektoros vevőkészülékekért pedig 15 frank fizetendő, a bizottság hozzájárult. A látszat az, hogy a bizottságnak szándékában áll a rádiókészülékek továbbmenő megadóztatási lehetőségével is foglalkozni, oly módon, hogy a rádiólampákat is megadóztatja (mint Magyarországon), de függetlenül attól, hogy azok francia gyártmányúak-e vagy külföldön készültek. A rádiókészülékek megadóztatásából folyó bevételeket 43 millió frankra becsülik. (Deutsche Zeitunk.) H. O.)

Őszel lesz készen a francia nagyadó. Az új párisi nagyadó, amely a régi „Paris P. T. T.”-t hivatott pótolni, 80—100 Kw-os energiával most épül és ősztől működni fog. A párisi adó csak egyik része annak a tizenkéthónapos tervnek, amely ennyi idő alatt akarja üzembehelyezni Toulouse, Marseille és talán még Rennes nagyadó állomásait is. (Reichspost.) H. O.

Új nagyadó Franciaországban. A „száz-kilowattosok“ száma évről évre növekszik. Francia rádiószaklapok írják, hogy a lyoni rádióállomás energiáját a Ferrié terv szerint most 100 KW-ra akarják emelni. Ezzel megindult a háborúskodás a francia állomások között is, amennyiben az összes vidéki francia állomások tiltakoznak e nagymérvű energiaemelés ellen és petícióval fordultak a párisi postai igazgatáshoz. (D. Welle.) H. O.

Francia támadás az amerikai rádióimport ellen. A francia kereskedelemügyi miniszter törvényjavaslatot dolgoztatott ki az amerikai rádióalkatrészek behozatalának szabályozásáról. Újabb, az eddigénél jóval magasabb vám tételek bevezetéséről van szó, amelyek készülékeként 20–40 dollárig emelkedhetnek. A készülékek ára ezek szerint megfelelne az amerikai viszontelárusítási áraknak. Az amerikai rádióiparnak azonkívül csak egy beviteli quótát engedélyeznének. Ez a quóta a holland quóta 25 százalékának felel meg. Az amerikai rádióipar képviselői, valamint az érdekelt körök táviratot intéztek a párisi amerikai iparkamarához és a legerélyesebb hangon tiltakoztak az amerikai ipar izzágtalan és alaptalan elnyomása ellen. (Funk.) H. O.

Radio—Paris rádióhírmondó állomásnak az állam által való átvételét a francia postaminisztérium kereskedelmi bizottsága most már véglegesen engedélyezte. Az eddigi rádiótársasággal (Compagnie Française de Radiophonie) a szerződést már alá is írták. (P. R. 1933. 310.) (R. We. 1933. 13.) T. F.

Hollandia.

Újabb rádiótársaság Hollandiában. Ismeretes, hogy Hollandiában politikai pártok és vallásfelekezetek szerint több rádiótársaság működik. Most megint egy újabb rádiótársaság van alakulóban, mégpedig az „Allgemeine Nederlandsche Fascistische Omroep“ (A. N. F. O.). A hollandiai fasiszta rádiótársaság tulajdonképpen már évekkel ezelőtt megalakult, üzembhelyezését azonban a holland-indiai politikai mozgalmak sietteték. A fasiszta rádió Hollandia egyik kedvelt állomása lett; székhelye Hágában van és a kormány a legnagyobb erkölcsi támogatásban részesíti. (Deutsche Alg. Zeitung.) H. O.

Franciaország után Hollandia is létesít gyarmati adóállomást. Huizen és Hilversum műsorát a PHOI rövidhullámú állomás közvetíti majd Jávának, Szumatrának és Borneónak. H. O.

Hollandia rádióanyag-kivitele 1932. évben 42%-kal csökkent. (P. R. 1933. 310.) T. F.

Japán.

A rádióelőfizetési díjat Japánban az eredetileg megállapított havi 2 Yenről előbb 1 Yenre, majd 75 sen-re szállították le. Ir szabadállamban a rádióelőfizetési díj évi 10 angol shilling; iskolák és kórházak évi 1, szállodák, éttermek stb. évi 5, nyilvános helyiségek, mozgóképszínházak, stb. heti 1 fontot fizetnek. (R. We. 1933. 21.) T. F.

Japán óceántúli közvetítésekre készül. Gyors iramban épül Japánban az a rövidhullámú rádióállomás, melyet majd az óceántúli közvetítésekre használnak. Hír szerint tavaszra már elkészül és akkor érdekesnek ígérkező műsorcsere kezdődik Japán és az európai országok között. Ez időszerint Németország rádióműsora érdekli legjobban a japánokat. (Neue Freie Presse.) H. O.

Éterhábóru a Sárगतengeren. Mint már közöltük, Japánban rendelet jelent meg, amelynek értelmében a rádióhallgatóknak szigorú büntetés terhe mellett tilos a külföldi rádióállomásokat venni. Mint a japán újságok írják, ez az intézkedés nem az európai és amerikai adók ellen, hanem az új 75 KW-os nankingi rádióállomás ellen irányul. Ezzel akarják megakadályozni, hogy a japán hallgatóság a kínaiak által terjesztett és a kínai-japán háborúra vonatkozó hírekről értesüljön. Erre az intézkedésre az oroszok feleltek retorzióval, amennyiben a Chabarowskban lévő rövidhullámú adóállomás energiáját 100 KW-ra emelték. Az „éterhábóru“ azonban nemcsak a Sárगतengerre szorítkozik, hanem átterjedt az amerikai kontinensre is. A tokiói amerikai követ ugyanis az új nagy antennateljesítményű japán adóállomás ellen emelt kifogást, mert működése zavarja a San Francisko-i amerikai adóállomás vételét. (Münchener Radio Zeitung.) H. O.

A japán kormány rendeletére a rádióhírmondó műsorának szigorúan politikamentesnek kell lennie. (PR. 1933. 307.) T. F.

Japánban a rádióelőfizetési díjat havi 1 yentről 0.75 yenre szállították le. (P. R. 1933. 310.) T. F.

Jugoszlávia.

Jugoszláviában a rádióelőfizetők már régen kérték, hogy az évi előfizetési díjat havi részletekben törleszthessék. Folyó évi január hó 7-én kelt rendelet, — részben figyelembevétel az előfizetők kívánságát, — úgy intézkedik, hogy a rádió-előfizetési díjakat negyedévenként előre kell fizetni. (R. Wo. 1933. 13.) T. F.

Jugoszláviában a rádióelőfizetők száma a postaminisztérium által most kiadott statisztika szerint csak 47.880, pedig lakóinak száma kerek számban 14 millió. A rádió-

előfizetők száma a következőképpen oszlik meg: Ujvidék 18.105, Zágráb 9525, Belgrád 7623, Laibach 1366.

Az egész országban 1120 egylámpás, 2889 kétlámpás, 15.186 háromlámpás, 10.696 négylámpás, 2408 ötlámpás, 767 hatlámpás, 496 hétlámpás, 309 nyolclámpás, 64 kilenclámpás, 162 tízlámpás, 9 több mint tíz lámpás, és 12.772 kristálydetektoros rádióvevőberendezés van üzemben. (R. We. 1933. 13.) T. F.

Belgrádban az elmúlt napokban érdekes kísérletet tettek. A belgrádi aeroclub egyik 2.000 m.-es magasságban úszó léggömbjéről rövidhullámú rádióriportot közvetítettek.

Kanada.

Kanadában rádiókészüléket és alkatrészeket az elárúsítók csak annak adhatnak el, aki a rádiódíj befizetését nyugtával igazolni tudja. A rendelés megszegőit hat hónapig terjedő elzárással büntetik. (P. R. 1933. 307.) T. F.

Lengyelország.

Az utolsó két év alatt 18.000 rádióelőfizetővel lett kevesebb Lengyelországban. Most 281.000 a lengyel rádióelőfizetők száma.

A wilnoi rádióállomás több európai rádióállomás mintájára leszavaztatta hallgatóit. A wilnoi rádióhallgatók általában a könnyű zenére szavaztak.

A lengyel hadügyminiszter rendeletére a krakkói rádióállomás a Varsó, Lemberg, Posen és Vilno-i rádióállomások mintájára új, n. katonai rádiókiképzési tanfolyamot létesített, amely a lengyel főiskolák hallgatóságát szakszerű katonai kiképzésben részesíti a rövidhullámú adások terén.

Litvánia.

A litván rádiótársaság szovjet-orosz mérnököknek adott megbízást egy új 15 Kw.-os rádióállomás felépítésére Ajviekésében. Ez az első eset, hogy az orosz ipar határain túl fejt ki tevékenységet.

Németország.

A rádióelőfizetők száma Németországban tovább emelkedett s május hó 1-én elérte a 4.555.426 előfizetői számot; az április 1-i állapottal szemben az emelkedés 22.564, ami 0,5%-os növekedésnek felel meg. Ezek közül 546.862 az előfizetési díj fizetése alól fel van mentve. Érdekes, hogy ez utóbbiak száma április havában 8.263-mal apadt.

A többi országokban a rádióelőfizetők száma a következőképpen alakul:

		ebből 1000 lakósra jut:
Magyarország	322.163	37
Ausztria	477.479	73
Csehszlovákország	472.187	32
Dánia	497.235	140
Ir szabadállam	32.000	10
Japán	1.400.000	15
Jugoszlávia	51.506	3
Marokkó	7.850	1
Nagybritannia	5.498.692	117
Németország	4.555.426	66
Németalföld	560.141	69
Olaszország	300.000	7
Portugália	30.000	5
Svájc	251.048	56
Svédország	608.624	99
Argentína	450.000	37
Ausztrália	419.000	64
Újzéland	88.598	58

(R. We. 1933. 21.; J. T. 1933. 4.) T. F.

Nagyarányú építkezésre készül a német rádió. A német rádiótársaság most tette közzé fejlesztési tervzetének még ez évben megvalósulásra kerülő részleteit. A tervzet szerint Berlin és Hamburg egyenként 60 Kw.-os adóállomást kap. Attér a rádiótársaság az egyenhullámrendszerre és ezzel kapcsolatosan átszervezi a közvetítő adóállomások eddigi beosztását. Az eddig Berlin műsorát közvetítő Stettin és Magdeburg ezután Hamburg adóállomás csoportjába kerül. Berlin Ost és Kiel adóállomásokat leszerelik. Hamburgot tehát az új nagy adóállomás felépítése után Bremen, Flensburg, Hannover, Magdeburg és Stettin közvetítik. Átszervezik a délnyugati rádiócsoportot is. A Stuttgartot közvetítő Freiburg ezután a frankfurti műsort továbbítja és ezzel egyidejűleg adóenergiáját is emelik. Frankfurt műsorát közvetíti majd az új 2 Kw.-os trieri adóállomás is, mely Freiburggal, Cassellel együtt közös hullámon fog dolgozni. (Der Deutsche Rundfunk.) H. O.

A német rövidhullámú adóállomás a német kultúrpropaganda szolgálatában. Mint ismeretes, a német rövidhullámú adóállomás eddig csak esetről esetre közvetített műsort. Többnyire a többi német állomások műsorát közvetítették a zeesei rövidhullámú állomással. A zeesei állomás április hó 1-től kezdve saját műsort sugároz, még pedig minden éjjel 1 órától reggel 3-ig, tehát abban az időben, amikor az amerikai időszámítás szerint ott este van. A német rövidhullámú adóállomás műsorának irányelve a német kultúrpropaganda, s annak célja elsősorban a német szó és kultúra terjesztése az amerikai kontinensen. A műsort egynéhány hónappal előre állítják össze oly módon, hogy az

amerikai és a kanadai német újságok azt időben közölni tudják. A rövidhullámú adóállomás ügyeinek vezetésével, valamint a műsorok összeállításával dr. Rathket, a nemzetközi programcsere ügyosztály eddigi vezetőjét bízták meg. (Deutsche Welle.) H. O.

Németországban a rádióelőfizetők 74,8%-a használ egy-, kettő- vagy háromlángpás készüléket, 18,2%-a ezeknél nagyobb készüléket; az előfizetők 93%-a tehát lámpáskészüléket használ és csak 7% jut a kristálydetektoros vételre. 1931 évben még 16% volt a kristálydetektoros vétel. (R. We. 1933. 11.)

A német statisztika szerint 1932 évben Németországban a rádióban 420.000 művész működött közre. Ezek közül 255.000 esetben olyanok működtek közre, akik a rádiónál nincsenek állandó alkalmazásban. (R. We. 1933. 12.) T. F.

Engedély nélküli rádiózás miatt Németországban 1932. év utolsó negyedében összesen 436 esetben indítottak eljárást. Ebből elítéltek 217 személyt az előző évnegyedben elítélt 165 személlyel, és az előző év utolsó negyedében elítélt 264 személlyel szemben. Az elítéltek közül 5 személyt mint tettestársat vagy bűnsegédet ítéltek el. Két esetben visszaesés miatt. — az egyiknél 1 hónap, a másiknál 10 nap, — elzárás büntetést. (DVZ. 1933. 10.) T. F.

A német rádió legfelsőbb vezetője ezidő szerint dr. Göbbels, akit a birodalmi elnök népfelvilágosítási és propaganda birodalmi miniszternek nevezett ki s ugyanakkor az egész rádióügyet is neki rendelte alá. (R. Wo. 1933. 13.) T. F.

A jazz-zenét először csak a berlini rádió tiltotta el, most már azonban a birodalmi kormány kiterjesztette ezt a tilalmat az egész birodalomra s nemcsak a rádiónál, hanem minden nyilvános helyiségben is tilos a jazz-muzsika. (R. We. 1933. 13.) T. F.

A berlini Telefunken gyár egy óriási rádióállomás építésére kapott megbízást Nankingban. A kínaiak mindjobban érdeklődnek a rádió iránt, az előfizetők száma állandóan emelkedik és bár megbízható statisztikai adatok nem állnak rendelkezésére, a rádióhallgatók számát 350.000-re becsülik.

Norvégia.

Norvégiában a képviselőház 91 szavazattal 48 ellen megszavazta az új rádiótörvényt, amely egy nagyszabású állami rádióhálózat megvalósításáról rendelkezik. E tervek szerint 43 új adóállomást fognak felállítani. Mindezeket három építési idő-

szakban fogják megvalósítani. (R—Wo. 1933. 13.) T. F.

Behavazott rádióállomás. Nagy hóvihár következtében a norvég Bodø rádióhírmondó állomást olyan nagy hótömeg takarta, hogy a személyzet három napig nem távozhatott onnan. Az antenna még használható maradt s így rádió útján segítséget és élelmiszereket kérhettek. A műsorból természetesen csak a hanglemeközvetítést tudták idejében leadni, míg a többi időkből a bemondó kényszerfogságukról aktuális helyszíni közvetítést rendezett. (R. We. 1933. 13.) T. F.

Olaszország.

Reklám az olasz rádióban. Az olasz rádiótársaság szerződést kötött egy nagy petróleumgyár vezetőségével. A szerződés értelmében az olasz rádióállomások 20, a gyár által reklám céljából rendezett hangversenyt fognak közvetíteni a közeljövőben. A gyár e célból szerződtette Olaszország legnevesebb művészeit. Az első hangversenyt Totti Dal Monte fog közre-működni. (Radio Cor.) H. O.

Olaszországban a rádióelőfizetési díjat szállodák nyilvános állomásai után 150.—1.000 líra közt lépcsőzetesen állapították meg. A besorolásnál a helység osztálydetektoros vevőkészülék után évi 3 adó. (P. R. 1933. 306.) T. F.

Oroszország.

Folyó évi április 1-től Oroszországban új rádiódíjak vannak érvényben. Kristálydetektoros vevőkészülék után évi 3 lámpás készülék után évi 18 rubel fizetendő; kollektív gazdaságok vevőberendezései után évi 36 rubelt, különböző szervezetek (egyesületek stb.) vevőberendezései után évi 60 rubelt kell fizetni.

(R. Wo. 1933. 20.) T. F.

Románia.

Reklámrádió Romániában. A külföldi rádiósajtó hírei szerint egy előkelő pénzcsoporthoz és a román kormány között tárgyalások folynak reklámmal foglalkozó rádióállomás építéséről. Az állomás helyéül Temesvárt szemelték ki. A reklámrádió műsoraiban a balkán-államok valamennyijének nyelvét használni fogja. (Funkstunde.) H. O.

A bukaresti rádiótársaság vezetősége elhatározta, hogy ezentúl minden vasárnap külföldi mintára istentiszteletet fog közvetíteni.

A román rádiótársaság elhatározta, hogy a jövőben igyekszik a nemzeti kisebbségek igényeit is kielégíteni. A bukaresti adóállomás műsorában a kisebbségeknek szóló különleges közvetítéseket iktatnak.

Spanyolország.

Spanyolországban mikrofon előtt csak az szerepelhet, aki bizonyítani tudja, hogy legalább három hónapja rádióelőfizető és hogy az előfizetési díjakat be is fizette.

T. F.

Svájc.

Luganóban felépült olasz-svájci rádió-állomást április 1-én adták át a forgalomnak.

Törökország.

Törökországban, ahol a rádióelőfizetési díj 16 török líra, a bejelentett előfizetők száma csak 5000, míg a titkos rádiózók számát 20.000-re becsülik. A rádió elterjedését többek között az igen erős légköri zavarok is nagy mértékben gátolják.

(PR. 1932. 288.) T. F.

*

A rádióinak a tengeri katasztrófák számára gyakorolt jótékony befolyását mutatják a következő adatok: 1909—1914-ig az elsüllyedt hajók tonnatartalma 185.000, az odaveszett emberek száma 1.504 volt; a rádióállomások fokozottabb elterjedése következtében 1918—1923-ig az elvesztett tonnatartalom már csak 110.000, az életüket vesztetteké pedig csak 264 volt; még tovább csökkentek ezek a számok az 1923—1928. időszakban, amikor a tonnatartalom-veszteség 88.000, az ember-veszteség 193 lélek volt. A rendelkezésre álló legutóbbi adatok szerint 1928—1931-ig a hajóveszteség 83.000 tonna, míg az odavesztett emberek száma már csak 78.

(A. 1932. 504.)

T. F.

*

Néhány érdekes adat a szórakoztató-rádió fejlődéséről: az adóállomások száma 1920-ban az egész világon csak 2 (mindkettő Északamerikában), míg 1930-ban már 1.105 volt. Az adóállomások teljesítménye 1920-ban 0.6 kilowatt, míg 1930-ban már 3.427 kw. Csupán az európai adóállomások teljesítménye 1933-ban a tervek szerint 4.600 kilowatt lesz, ami megközelítőleg negyvenszerese az 1926. évi állapotnak. Azoknak a száma, akiknek rádióvevőberendezésük volt, az 1920. évi néhány ezerről hozzávetőlegesen 34.500.000-re emelkedett; ha figyelembe vesszük, hogy egy családra átlag 3,8 személy számítható, a rádióműsort figyelő személyek számát 138 millióra becsülhetjük.

Az adóállomásokba, stúdiókba, igazgatási célokra stb. fektetett tőke nagyságát gondos számítások alapján 400 millió svájci frankra becsülik. A vevőkészülékekbe fektetett tőke pedig 4.3125 millió svájci frankra tehető. Ennek a számnak igazán óvatosan megállapított voltát igaz-

olja az is, hogy pl. egyedül az Egyesült-Államok 1929. évi rádiókészülék-gyártásának értéke 4.247 millió svájci frank, s rádiólámpákat 870 millió svájci frank értékben állítottak elő.

A rádiótársaságok állandó jellegű alkalmazottainak száma 1930. évben a rendelkezésre álló adatok alapján 30.000-re becsülhető.

A szórakoztatórádióra költött évi összeget (személyzet, művészek fizetése, szerzői jog, fogyasztás ú. n. anyag, áram stb.) 690 millió svájci frankra becsülik.

A szórakoztatórádióinak az iparra gyakorolt jótékony hatását a következő adatok világítják meg: az **Egyesült-Államokban** 1920. évben a rádióipar termelése még csak a 2 millió dollárt érte el, de 1927. évben már 500 millió, 1928-ban 650 millió, 1929-ben pedig 4.427 millió dollár volt a termelés értéke. 1930. évben 130.000 embert foglalkoztatott ebben az országban a rádióipar.

Az **angol** rádióipar 1922-ben még egészen elhanyagolható, kevés értékben termelt, aádig 1926-ban már 7 millió font, 1931-ben pedig már 25 millió font értékű volt a termelés. Az angol rádióipar 1932-ben körülbelül 100.000 embert foglalkoztatott.

*

A **német** rádióipar hatalmas fejlődését bizonyítja az a tény, hogy az 1929. évi termelés 130-szorosa volt az 1924. évben elért termelésnek. Az 1932. évi termelés értékét 185 millió márkára becsülik. A foglalkoztatott személyek száma 17.000.

A szórakoztatórádióinak tulajdonítható áram-többletfogyasztás óvatos számítások szerint 1932. évben az egész világon mintegy 1.573.2 millió kilowatt-órára becsülhető; ennek értéke, — 25 svájci cts-ot számítva egy kilowatt-óráért, — 393.3 millió svájci frank.

Nem lehet figyelmen kívül hagyni a rádióinak a **sajtóra** gyakorolt hatását sem. Németországban például 1930. évben 65 rádióújság volt s ezeknek heti példányszáma összesen 2.5 millió. Nagybritanniában ugyan kevesebb a rádiólapok száma, de a heti példányszám meglepően nagy, így pl. a Radio Times egyedül 2.5 millió példányban jelenik meg. A japán hivatalos rádiómagazin 120 embert foglalkoztat és 1.2 millió példányban jelenik meg.

(U. I. R. 1932.)

*

Mi okozza a rádióvételi zavarokat? A nemzetközi rádióunio jelentése szerint a német rádió 1932. januártól szeptemberig 77.000 vételi zavarra vonatkozó panaszból 73.000 esetben megállapította a zavarok

okát. A panaszok 35 százalékában villanycsengő, lift és egyéb házbeli villamoskészülékek okoztak kellemetlen zörejt, 26 százalékban a rádióvevő közelében lévő orvosi gépek, 6 százalékban az utcai villamos, 13 százalékban a vevőgépben rejlő hiba és 7 százalékban légköri zavarok akadályozták a tiszta vételt. (Deutsche Welle).

H. O.

VEGYES.

Amerikai Egyesült-Államok.

Két amerikai kartárs életét munka közben kioltotta egy felrobbant bomba és egy harmadikat súlyosan megsebesített.

Szerencsétlen kartársaink az eastoni (Pa.) központi felvevő postahivatalban teljesítettek szolgálatot, amidőn két férfiú, nyilvánvalóan idegenek, a felvevő tisztviselő ablakához mentek, hogy több csomagot feladjanak. Hat csomag egyenlő súlyú és alakú volt. A feladók a csomagok biztosítását kérték, megjegyezvén, hogy tartalmuk különböző. A felvevő tisztviselő gyanut fogott és miután a feladók gyorsan eltávoztak, elhatározta, hogy a csomagok tartalmát megvizsgálja. A kezelő asztalhoz ment, ahol az ott foglalatokodó társával együtt a csomagok felbontásához fogott. Egy harmadik tisztviselő, aki a feladók és a felvevő közötti beszélgetést hallotta, fentnevezett társai felé ment. Csak egynehány lépést tett, amikor rettenetes robbanás rázta meg a levegőt. Ugy tetszett, mintha az épület összedülne. Sűrű füst gomolygott a hivatalban, amely ellepte a három férfiút. Üvegsörömpölés, recsegéropogás megdermesztette a közelben dolgozó tisztviselőket. A fojtogató füst csakhamar elárasztotta az egész épületet. A pillanatig tartó félelmetes csendet óriási zűrzavar, szívszaggató sírás, kiabálás váltotta fel. A láрма és az ablakokon kitóduló füst csakhamar a kíváncsiak százait csődítette a hivatalhoz. A rendőrség és tűzoltóság megérkezése után a kórházból is megfelelő készütség jelent meg. Az orvosok a csomagok felbontásával foglalatokodó kartársakon már nem tudtak segíteni, akiknek eléktelenített tetemeit kiemelték a romok alól és elvitték. A harmadik, akinek testéről a ruhája cefatokban lógott, a lábán súlyosan megsebesült, de azért munkahelyéhez vánszorgott. Társai segítségére siettek, majd kórházba szállították. A szerencsétlenség negyedik áldozata, nem postás. A később megjelent robbanási szakértő újabb robbanás áldozata lett. Ennek következtében olyan súlyosan megsebesült, hogy másnap reggel meghalt.

A három ártatlan, hivatásának áldozatává lett férfiú, a hátrahagyott özvegyek

és árvák sorsa nemcsak a közvetlen környezetükben, hanem az egész társadalomban osztatlan részvételt keltett. Érdekes az a szerencsés véletlen, amelynek egyik postatisztviselő megmenekülését köszönheti. Ez a kartárs, aki ugyanakkor, ugyanott szolgálatban volt, közvetlenül a robbanás előtt engedélyt kapott a távozásra, mert rosszul érezte magát.

(The Post Office Clerk.) L. B.

Angolország.

Az angol postaminiszter Brightonban, az új postapalota felavatása alkalmával nagy elismeréssel emlékezett meg a személyzet kiváló munkásságáról. Azután a postaszolgálat fejlődési lehetőségével foglalkozott és rámutatott arra a hatalmas munkára, amelyet a posta az elmúlt évben végzett. Az angol posta az elmúlt évben körülbelül 6700 millió különböző küldeményt kezelt, amely mennyiség az előző évit mintegy 65 millióval multa felül. A légiposta 2,25 millió levelet továbbított, 500.000 -rel többet, mint az előző évben, a heti többlet tehát hozzávetőlegesen 10.00 darab. A légipostával továbbított levelek súlya 1928—1931 között 16 tonnáról 52 tonnára emelkedett (kb. 225%); ha pedig figyelembe vesszük, hogy az 1929. évi 30 tonnányi mennyiség 1932-ben 60 tonnára emelkedett: megállapíthatjuk, hogy a forgalom 3 év alatt 100%-kal növekedett.

Állandó figyelemmel kísérték azokat a lehetőségeket, amelyekkel új szolgálati ágakat a közönség kényelmére lehetett bevezetni. Az elmúlt év januárjában a délafrikai légiposta vonalat Kenyától kiterjesztették Fokvárosig és a menetek számát is szaporították, aminek következtében az út 2 nappal megrövidült.

Ami a táviró szolgálatot illeti, meg kell állapítani, hogy a távbeszélő térhódítása következtében a táviró forgalom az e tekintetben figyelembe jöhető államokban általában csökkenő irányzatot mutat. Ezzel szemben Angliában ez a szolgálati ág mindnagyobb terjedelemnek örvend. A posta a táviró reorganizálásánál a legújabb találmányokat is figyelembe vette. A Morse-féle rendszer, amely úgy látszik már a múlté, a postaszolgálat gyorsaságának nagy teherpróbája. A keresztlívitt újításoknak lehet tulajdonítani azt az örvendetes tényt, hogy a táviró deficitje 178.000 fonttal csökkent.

A postavezetőség nincs megelégedve azzal a 10-ik hellyel, amelyet Anglia a távbeszélő szolgálatra berendezett államok között elfoglal. Ezért nagy gondot fordít arra, hogy a távbeszélő szolgálatot kiterjessze és az előfizetők számát szapo-

ritsa. Ezzel kapcsolatban meg kell említeni a brighthoni posta kiváló teljesítményét, amely abban jelentkezik, hogy az új előfizetők 95%-a a rendeléstől számított egy héten belül távbeszélő állomásait már használhatja.

A postaminiszter végül meglepedéssel emlékezett meg a nagyközönség megértéséről és együttműködéséről, amelyek a posta fejlődésének hathatós tényezői.

(The Post.) L. B.

Ahol évszázadok találkoznak. Amikor a postások zöme azzal büszkélkedik, hogy szolgálatát modern hivatalos helyiségekben teljesíti, meg kell emlékezni azokról a kartársakról, akik egyik angol kisvárosban Tudor-korabeli épületben végzik munkájukat.

Ez a neveztes hivatal Colytonban (Devonshire) van, ahol a távbeszélőkapcsoló az Erzsébet királyné-korából származó iparművészeti remekek közepette nyert elhelyezést. A terem mennyezete tölgyfagerendázattal és gipszliliom díszítéssel van ellátva. A felvételi helyiséget is vastag, faragott tölgyfagerendák díszítik. Néhány évvel ezelőtt ebből a helyiségből ajtót nyitottak, hogy a szomszéd helyiséget az irányítási szolgálat céljaira alkalmassá tegyék. Ekkor azt tapasztalták, hogy a két helyiséget elválasztó fal 4 láb vastag és egy bolthajtást is felfedeztek, amiből arra lehet következtetni, hogy itt valamikor bejárat volt. Ez az épület a vele összeépített szomszédos házsal, amely jelenleg üzlethelyiségekből áll, valamikor egy épületet képezett és a kettő együttesen a régi divat szerinti építkezésnek megfelelően „L” alakú volt.

Az az épület, amelyben a colytoni posta működik, olyan most is, amilyen 300—400 évvel ezelőtt volt.

(The Post.) L. B.

Németország.

A nemzeti szocialista kormány figyelve az állami élet legapróbb részleteiben is igyekszik minden idegen

szellemre mutató berendezkedést, rendelkezést kiküszöbölni és ujjal helyettesíteni. Erre jellemző a német posta az az intézkedése, mely azonnali hatállyal elrendelte, hogy a belkezelésben, különösen távbeszélő érintkezésben a néhezen értett szavak érthetőbbé tétele céljából szokásos betűzésénél eddig hivatalosan is használt Dávid, Jakab, Nathán, Sámuel és Zakariás nevek helyett a német érzésnek jobban megfelelő Dóra, Julius, Nikolaus, Siegfried és Zeppelin nevek használata kötelező. (Amtsblatt 1933. 43.) (k. j.)

Ezt a célt szolgálta a birodalmi postaminisztériumnak az a rendelkezése is, amely valamennyi postakönyvtár átvizsgálását is elrendelte. Az átvizsgálás során minden olyan könyvet, folyóiratot, mely a legtávolabbról is alkalmas a marxista szellem ápolására, továbbá az atheista, pacifista és erkölcstelen irányzatú sajtótermékeket nemcsak a könyvtárakból, de a személyzet egyesületeinek étkező-, olvasótermeiből, üdülő- és kórházi szobáiból is eltávolítani rendelték. E rendelkezés végrehajtását kipróbált nemzethűségű postakalmazottakra bízták, kik lehetőleg a nemzeti szocialista párt tagjai. A végrehajtás során költséget semmi címen sem szabad felszámítani. (Pfbllt. 1933. 10.) (k. j.)

*

Vízalatti távbalátás. Dr. H. Hartmann német tudós a távbalató készülékkel a nagy tengermélységek emberi szem által még meg nem látott titkait kívánja napvilágra hozni. Mivel e titokzatos világba a nagy víznyomás miatt eddig emberi lény le nem hatolhatott, dr. Hartmann erősfalú acélgolyóba kívánja a távbalató felvevő készüléket és az erős fényű világító lámpákat elhelyezni s azt ily módon a kutatásra kiszemelt helyen a tengerfenékre süllyeszteni. A hajóval kábelrel összekötött felvevő készülék ily módon lebbentené fel a több ezer méteres mélységek világának titkát a mindenre kíváncsi ember előtt. (T. P. 1933. 7.) H. F.

HIREK.

Nouvelles.

Mérsékelt távbeszélő díjszabás életbe léptetése a balatoni körforgalomban. A kereskedelemügyi Miniszter úr a balatonmenti fürdő- és üdülőhelyek egymásközötti távbeszélő forgalmában a nyári idényre mérsékelt távbeszélő díjszabást léptetett életbe.

A balatoni körforgalomban résztvevő helyek előfizetői az egymásközötti forga-

lomban a 3 perces távolsági beszélgetésért 40 fillért fizetnek. Ebben a forgalomban vasárnapi pótdíjat nem kell fizetni, viszont a díjazásnál erős- és gyengeforgalmú órák szerinti megkülönböztetés nincsen. A meghívás díja 40 fillér.

A forgalom fellendítése érdekében a nagyobb hivatalok május hó 16-tól szeptember 15-ig, a kisebb hivatalok pedig jú-

lius és augusztus hónapban teljes nappali szolgálatot tartanak.

A körforgalomban résztvevő hivatalok névsora minden balatonmenti postahivatalban ki van függesztve.

A gödöllői cserkész világ-jamboree posta berendezése. Amint olvasóink erről a napilapokból már értesültek, a cserkészek a f. év július és augusztus havában Gödöllőn tartják a IV. világjamboreet (táborozást).

A gödöllői tábor úgy berendezése, mint a táborozásban a világ minden tájékáról résztvevő cserkészek nagy száma miatt népes sátorváros lesz, amelynek postai forgalma előreláthatóan vetélkedni fog egy nagyobb város postai forgalmával. Mint-hogy ennek a forgalomnak zavarmentes lebonyolítása a sok idegen résztvevőre való tekintettel nemzeti ügy is, a magyar posta hagyományaihoz híven minden lehetőt elkövet, hogy a jelentkező igényeket kielégítse.

A tábornak külön postahivatala lesz, amely július hó 10-tól augusztus hó 25-ig éjjel-nappali szolgálatot tart. A tábor különböző helyein még 3 postai kirendeltség is lesz, amelyek mint fiókhivatalok működnek.

A távbeszélő forgalom lebonyolítására 10 áramkörrel nyolc-munkahelyes helyközi távbeszélő központ és két-munkahelyes (200-as) központi teleprendszerű központ létesül, azonkívül a táborparancsnokságnál 25-ös alközpontot állítanak fel. Ezekhez csatlakozik még mintegy 15 nyilvános távbeszélő állomás.

A beszélgetési díj a táborozás tartama alatt a Budapest-gödöllői viszonylatban 3 percnként 20 fillér lesz.

A táviróforgalmat Hughes üzemen bonyolítják le.

A posta-, táviró- és távbeszélő szolgálatot mintegy 40 kirendelt postaalkalmazott fogja ellátni.

Európai rádió hullámelosztó értekezlet Luzernben. A folyó é. május hó 15-én összeült Luzernben az európai rádió hullámelosztó értekezlet, mely arra van hivatva, hogy az 1932. évi madridi nemzetközi rádiótáviró értekezlet által már megállapított hullámsávokon belül az európai kontinens rádiószolgálatai számára a szükséges részletes hullámelosztást elvégezze s az adóállomások energiakérdését is rendezze. Az egyes országok és azok különböző rádiószolgálatainak érdekei e téren meglegelősen erősen szemben állanak egymással s

így a sokféle szempont és érdek figyelembevételre és honorálására az értekezletet igen nehéz feladat elé állítja. Ilyen körülmények közt az értekezlet tartama előreláthatólag hosszúra fog nyúlni. A magyar postaigazgatást az értekezleten Erdőss Gyula főmérnök képviseli. A Magyar Telefonhíradó és Rádió részvénytársaság az értekezleten leveldi Kozma Miklós miniszteri tanácsos, vezető igazgató által képviselteti magát.

Amerikai rádió hullámelosztó értekezlet. A Journal Télégraphique közlése szerint a folyó év júniusában Mexicóban északamerikai rádió-hullámelosztó értekezlet ül össze, melynek feladata főként az északamerikai feletti szövevényes rádió hullámelosztás problémájának megoldása lesz, azonkívül pedig az állomások energiakérdéseinek s az azzal kapcsolatos más fontos amerikai speciális rádióproblémák megbeszélése és elintézése. Az Egyesült Államokat az értekezleten White és Maine senatorok s E. O. Sykes bíró, a Federal Radio Commission tagja képviselik. Utóbbi a madridi nemzetközi táviró és rádiótáviró-értekezleteken az Unió vezetőképviseleje is volt. (J. T. 1933. 4.)

KÖNYVSZEMLE.

Bibliographie.

A m. kir. szombahelyi 3. honvéd vegyesdandár híradó tisztikara számára tartott előadások címmel a soproni m. kir. postaigazgatóság kiadásában megjelent füzet egyes és rövid összefoglalását adja azoknak a tudnivalóknak, melyek különösen helyi vonatkozásokban a táviró- és távbeszélő műszaki szolgálat alapjait alkotják.

Simonffy Miklós műszaki tanácsossal az élén az igazgatóság mérnöki kara, Gaál Ferenc, Barabás Lajos és Beck Károly mérnökök könyven követhető kerekded előadásokban ismertetik egyrészt a helyi távbeszélő központ, hálózat és áramellátás, másrészt a helyközi távbeszélő berendezések leírását. Ez utóbbihoz csatlakozik a zsinórerősítő berendezés és a vonalvizsgáló váltó ismertetése a leggyakrabban előforduló vizsgálati módszerek közlésével.

A táviró műszaki szolgálat rövid ismertetését a Lédeczy-féle multiplex táviró-váltó leírásával kapcsolatban adja a füzet.

A szöveget világos, áttekinthető rajzok egészítik ki és a szűkre szabott keretek dacára az elfogulatlan bírálat elismeréssel állapíthatja meg, hogy az előadók eredményel oldották meg vállalt feladatukat.

Kiadó: Dr. LŐRINCZY GABOR, m. kir. postatanácsos.

Fővárosi Nyomda Rt., Lovag u. 18. — Felelős v.: Duchon J.

Összehasonlító kimutatás a m. kir. posta 1931., 1932. és 1933. évi forgalmáról.

Év	Hó	F e l a d á s									L e a d á s					Távíró		T á v b e s z é l ő													Rádió vevő- beren- dezések száma	Hó	Év										
		Ajánlott küldé- mények	Érték- levelek és érték- dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk befizetések		A Budapest 62. és 72. sz. postahivata- loknál feladott közönséges levélpostai küldemények darabszáma	Ajánlott küldé- mények	Érték- levelek és érték- dobozok	Betét, kézi és sommás csomagok	Posta- (utánvételi és megbízási) utalványok		Postatakarék és csekk kifizetések		Felvett távíratok	Kézbesi- tett távíratok	Kezdeményezett		Érkezett		Budapesti egységes hálózatban				Vidéken																
					darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben					darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben			darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben	darab- száma	összege pengőben	az egész országban	közte Budapesten	az egész országban	közte Budapesten	távolsági beszélgetés					budapesti környéki		közvet- len (taxi, tűzjelző stb.) ösz- szekítte- tettek száma		budapesti környéki		a falurendszerű automata (fél automata) hálózatok és a 100-nál több előfizetővel bíró központok		a 100-nál kevesebb előfizető- vel bíró központok távbeszélő állomásai- nak száma	
																													darabszám	darabszám				darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám	darabszám
1931	Augusztus	895,962	48,691	720,914	832,172	66.257,885	1.302,472	178.692,645	10.648,033	955,253	55,800	752.406	829,527	72.007,893	282,111	83.212,395	243,289	305,301	393,144	118,552	386,303	121,711	45,468	1,340	1,883	7.813,329	239,545	78	19,310	1.203,295	13,653	314,980	Augusztus	1931									
	Szeptember	963,244	51,567	846,117	773,849	66.971,177	1.306,963	169.507,962	16.562,751	1.011,558	57,938	878,619	781,344	68.897,116	284,948	79.555,461	218,971	274,671	382,119	113,311	375,927	114,678	45,813	1,334	1,884	8.031,081	226,243	78	19,211	1.199,047	13,447	314,517	Szeptember										
	Október	1.022,582	54,254	884,054	926,479	82.070,083	1.512,114	176.449,430	16.426,184	1.090,922	59,493	940,716	899,104	83.773,888	333,867	109.981,140	212,421	272,020	395,066	116,195	387,333	116,014	45,896	1,315	1,886	8.838,166	235,993	78	19,066	1.270,218	13,344	316,167	Október										
	November	936,202	50,077	793,887	840,321	71.523,908	1.437,792	236.481,370	13.476,020	999,997	56,162	845,744	807,325	67.649,366	272,189	67.394,552	189,265	249,996	369,274	110,639	360,886	109,981	45,709	1,323	1,884	8.958,480	229,923	78	18,813	1.263,975	13,126	320,243	November										
	December	934,351	46,603	987,530	879,701	71.893,971	1.520,432	177.056,738	14.731,615	979,613	54,589	1.028,428	881,106	76.811,754	348,998	101.741,238	186,295	244,777	351,397	108,029	337,521	105,040	45,789	1,306	1,877	8.945,196	217,232	78	18,647	1.208,671	13,003	325,032	December										
1932	Január	883,093	39,832	665,482	761,557	69.541,194	1.278,101	126.224,369	13.257,314	943,188	48,325	698,248	785,776	63.476,155	271,825	62.939,740	149,986	210,486	299,043	94,888	289,064	92,138	45,654	1,296	1,871	8.936,708	208,269	78	18,513	1.167,015	12,904	332,553	Január	1932									
	Február	837,927	39,314	651,834	757,570	62.066,704	1.308,777	164.847,866	12.283,124	862,549	45,963	657,057	767,265	66.879,296	277,639	76.615,403	144,504	201,964	282,303	92,240	270,952	88,068	45,742	1,313	1,841	8.892,966	212,774	78	18,415	1.144,019	12,841	337,120	Február										
	Március	798,730	40,610	763,653	749,585	58.873,835	1.258,176	117.883,849	18.022,603	855,650	46,813	779,890	765,777	60.315,999	309,178	58.830,534	160,268	217,407	283,720	88,783	274,225	85,258	45,594	1,296	1,857	8.645,339	198,710	78	18,267	1.122,994	12,748	341,572	Március										
	Április	799,213	38,430	669,585	876,341	66.615,270	1.250,232	115.131,980	15.350,399	841,634	43,682	689,009	772,465	68.333,197	303,196	93.800,625	160,749	216,301	305,041	96,777	293,629	89,686	45,595	1,290	1,856	9.074,149	217,639	78	18,117	1.165,770	12,753	341,093	Április										
	Május	741,120	37,370	706,427	713,265	63.830,813	1.233,292	152.416,547	11.918,721	782,222	40,793	727,014	733,980	62.885,733	247,582	46.149,574	171,729	232,669	297,596	94,779	288,791	91,497	45,608	1,299	1,854	9.268,914	217,963	78	18,030	1.121,557	12,889	337,462	Május										
	Junius	749,238	37,217	672,075	722,693	58.679,822	1.245,729	130.682,163	11.381,035	781,247	40,205	692,595	729,862	58.823,164	280,238	66.220,453	179,483	236,603	311,125	101,631	299,243	96,863	45,492	1,308	1,858	9.185,702	216,780	79	17,978	1.158,692	12,927	332,695	Junius										
	Julius	733,513	37,100	650,127	757,807	64.806,250	1.165,683	114.837,414	11.299,368	776,916	40,172	685,477	784,591	61.017,806	304,324	70.247,239	185,259	242,955	333,974	105,124	322,789	100,698	45,405	1,310	1,848	8.385,971	200,875	80	17,913	1.131,335	12,966	327,614	Julius										
Összesen:		10.295,175	521,065	9.011,685	9.591,340	803.130,912	15.819,763	1.860.212,333	165.357,167	10.880,749	589,935	9.375,203	9.538,122	810.871,367	3.516,095	916.688,354	2.202,219	2.905,150	4.003,802	1.240,948	3.886,663	1.211,632	—	—	—	104.976,001	2.621,946	—	—	14.156,588	—	—	Összesen:										
1932	Augusztus	720,168	42,659	657,040	753,792	66.164,979	1.232,017	150.329,690	10.768,519	754,773	46,179	658,070	771,563	71.549,288	272,450	67.873,232	201,995	257,186	340,214	104,191	327,302	100,298	45,365	1,299	1,858	7.584,548	200,046	80	17,882	1.081,752	12,980	323,120	Augusztus	1932									
	Szeptember	754,769	42,811	768,903	759,822	64.385,489	1.203,461	142.990,361	18.006,530	794,608	44,996	771,677	719,915	59.785,000	279,682	59.330,289	192,352	248,755	347,190	110,411	336,735	106,976	45,514	1,306	1,857	8.197,501	228,650	80	17,815	1.160,336	12,959	320,256	Szeptember										
	Október	764,482	43,848	797,634	828,451	79.815,098	1.421,611	148.217,977	19.490,679	803,030	46,774	818,769	828,681	85.453,955	328,757	83.167,564	175,887	235,757	334,505	103,298	324,416	99,381	45,463	1,284	1,858	8.829,356	218,993	81	17,904	1.125,219	12,822	319,449	Október										
	November	741,764	43,313	792,184	737,515	65.637,936	1.390,147	174.355,828	13.585,291	758,627	45,767	810,512	751,404	62.220,954	271,573	47.674,074	161,093	218,501	317,188	98,546	308,805	97,613	45,605	1,285	1,858	9.172,942	221,146	81	17,845	1.158,009	12,589	320,095	November										
	December	763,957	41,894	949,114	833,085	68.094,777	1.522,639	154.235,234	15.526,082	784,388	46,643	979,430	844,908	76.461,742	348,995	71.454,528	154,467	216,115	288,917	92,335	280,582	89,501	45,589	1,295	1,854	8.836,772	211,490	81	17,717	1.108,021	12,517	321,976	December										
	Január	733,092	37,449	643,853	731,889	65.659,063	1.357,335	120.712,981	13.045,437	757,598	40,387	647,931	745,671	56.511,737	293,302	44.706,727	136,849	198,557	259,645	83,005	251,824	77,795	45,510	1,890	1,830	8.614,827	295,353	79	17,118	1.040,338	12,439	325,099	Január										
	Február	666,092	36,469	616,435	702,246	63.486,917	1.307,431	127.498,501	12.799,838	683,742	39,529	630,128	702,268	64.689,743	274,540	54.354,590	128,774	185,330	257,521	87,850	247,643	82,416	45,493	1,867	1,820	8.724,315	304,401	79	17,016	1.097,000	12,375	326,058	Február										
	Március	698,656	38,398	704,068	717,388	62.009,308	1.274,005	111.878,319	23.554,079	717,841	41,899	719,815	720,133	62.169,033	310,921	58.497,788	139,290	199,315	245,833	78,377	238,998	73,028	45,399	1,891	1,765	7.819,264	280,647	79	16,932	965,247	12,335	325,557	Március										
1933	Április	632,568	34,715	689,921	694,995	48.364,068	1.263,221	113.556,779	12.881,522	659,233	37,859	712,092	756,971	60.134,789	301,290	59.006,457	133,336	190,360	253,028	87,989	245,265	82,474	45,388	1,894	1,771	8.788,912	320,703	79	16,852	1.039,684	12,356	322,163	Április	1933									
	Május	689,263	38,385	720,001	735,374	64.296,592	1.404,321	137.064,947	12.389,100	695,371	40,913	712,438	737,343	64.323,999	295,978	56.570,783	157,787	217,055	269,014	88,566	260,840	79,805	45,483	1,910	1,775	8.801,625	311,123	79	16,814	1.001,503	12,516	318,849	Május										
	Junius	621,672	35,167	658,346	696,160	60.324,779	1.341,313	125.309,794	11.161,785	623,914	40,172	690,201	704,565	60.649,969	304,488	64.560,835	162,114	220,613	283,742	95,637	273,759	87,489	45,681	1,905	1,780	8.983,405	334,774	81	16,729	1.028,963	12,549	315,522	Junius										
	Julius	643,825	37,692	659,656	766,499	61.973,197	1.346,530	128.043,752	11.465,026	657,668	41,397	679,006	776,241	62.399,954	312,911	67.35																											

